בס"ד

ערשב"ק ויצא תשפ"ז

טאטע, איך בין

"נאנט צו דיר"

ויצא תשע"ט - תש"פ

שיעורים הנאמרים מפי מוה"ר

ר' אברהם צבי קלוגער שליט"א

ביהמ"ד "נזר ישראל" בית שמש

יו"ל ע"י מכון "פאר ישראל"

לקבלת המאמרים בדוא"ל: nezerisroel@gmail.com

קרבה אל נפשי גאלה – טאטע איך בין נאנט צו דיר

פרשת ויצא תשע"ט

נושא: התונה האבן איז א 'לכתחילה' – נישט קיין 'בדיעבד'

א.

צוויי וועגן אנצוקוקן פרשת לבן – בחירה'דיג אדער ידיעה'דיג

די תורה הקדושה זאגט די וואך אין די פרשה:

"וַיִּדַּר יַעֲקֹב נֶדֶר לֵאמֹר אִם יִהְיֶה אֱלֹקִים עִמָּדִי וּשְׁמָרַנִי בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי הוֹלֵךְ וְנָתַן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבֶגֶד לִלְבֹּשׁ וְשַׁבְתִּי בְשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי וְהָיָה הוי'ה לִי לֵאלֹקִים".

יעקב אבינו האט געהאט א מורא'דיגן חלום ביינאכט מיט א לייטער, וואו דער אויבערשטער האט אים צוגעזאגט אז ער וועט אים אפהיטן. יעקב אבינו איז אויפגעשטאנען און האט צוגעזאגט א נדר, אז אויב דער אויבערשטער וועט אים טאקע אפהיטן און ער וועט צוריקקומען גאנצערהייט, וועט ער געבן מעשר פון אלעס וואס ער האט.

יעקב ליינט קריאת שמע שעל המטה

שפעטער פארציילט די תורה וויפיל הסתרות און העלמות עס זענען אריבער אויף יעקב אבינו ביי לבן; ווי לבן הארמי האט אים פרובירט אויסצונארן, אויסצופאפן און צו גנב'ענען יעדע פינטעלע 'חיות דקדושה' וואס ער האט געהאט. יעקב אבינו האט זייער גוט געוואוסט פון פאראויס אויף וואס ער דארף האבן אזא שטארקע שמירה און אויף וואס ער דארף אזויפיל מתפלל זיין. עס ווייזט אויס אז זיין מאמע רבקה האט אים גוט אנגעגרייט; זי האט אים מסביר געווען וואספארא רשע און פאפער איר ברודער איז, און ווי ווייט מען דארף זיך אכטונג געבן פון אים. אויף דעם האט טאקע יעקב אבינו געבעטן אריידער ער איז געגאנגען שלאפן – א בחינה פון 'קריאת שמע שעל המטה' – ער האט געבעטן דעם אויבערשטן זאל אים אפהיטן, און ער האט טאקע באקומען א הבטחה דערויף.

וואו איז די הבטחה מקויים געווארן?

אויב אזוי ווערט שווער: ווען נאך אלעם זעט מען אזעלכע שווערע נסיונות וואס יעקב האט מיטגעמאכט ביי לבן, וואס מיט יעדן פארבייגייענדיגן טאג איז עס נאר געווארן ערגער און ערגער. בפרט ווען מען לערנט אביסל פנימיות התורה און מען זעט וואספארא חורבנות לבן האט מצליח געווען אנצומאכן מיט דעם וואס ער האט אויפגעטוישט לאה מיט רחל אן יעקב זאל וויסן דערפון; ווי דער אר"י הקדוש זאגט אין פרשת מטות, אז צוליב דעם האבן בני גד, בני ראובן און חצי שבט מנשה נישט גע'ירש'נט קיין נחלה אין ארץ ישראל. עס ווערט אזוי שווער: אויף דעם האט יעקב אזויפיל מתפלל געווען?! אט דאס האט מען אים צוגעזאגט אין חלום?!

לבן האט בכלל נישט געטשעפעט יעקב – עס האט נאר אויסגעקוקט אזוי

אבער באמת איז דאס נישט די ריכטיגע הסתכלות; דאס איז א וועג וויאזוי א בשר ודם זעט זאכן. דער אמת איז אבער, אז דער אויבערשטער האט רחמנות געהאט אויף יעקב און אים אפגעהיטן פון אלעם בייזן, פונקט ווי א פאסטוך היט אפ זיינע שעפעלעך; ווי עס שטייט

אין נביא (מיכה ב, יב): **"אָסֹף אֶאֱסֹף יַעֲקֹב כֻּלָּךְ קַבֵּץ אָקַבֵּץ שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל יַחַד אֲשִׂימֶנּוּ כְּצֹאן בָּצְרָה כְּעֶדֶר בְּתוֹךְ הַדְּבְרוֹ תְּהִימֶנָה מֵאָדָם"** – דער אויבערשטער האט אפגעהיטן יעקב ממש ווי מען היט אפ שעפעלעך. ער האט אים נישט אפגעלאזט קיין איין רגע! לבן האט בכלל נישט געהאט קיין שום אחיזה אין יעקב! ער האט בשום אופן נישט מצליח געווען אים אנצורירן, ווייל דער אויבערשטער איז געשטאנען און אים אפגעהיטן יעדע רגע, און אלעס איז געווען לטובה ולברכה.

יעקב איז נאר נתעלה געווארן דורך לבן

אויב מען וועט זיך מתבונן זיין, וועט מען זען אז ענווי אינעם זעלבן פלאץ וואו דער אויבערשטער האט צוגעזאגט פאר יעקב אין חלום אז ער וועט אים אפהיטן, ממש דארט איז יעקב צוריקגעקומען מיט צוואנציג יאר שפעטער – נאך דעם וואס ער איז אריבער בשלום אלע צרות פון לבן און עשו! דארט האט אים דער אויבערשטער געגעבן דעם נאמען ישראל, ווי עס שטייט (בראשית לה, י): **"וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל"**, כדי צו ווייזן: יא! די הבטחה איז מקוים געווארן בשלימות! און כדי מען זאל נישט האבן קיין שום ספק צו טראכטן אז אפשר איז יעקב ארויס פון דארט מיט עפעס א קריץ, דערפאר שטייט אין פסוק: **"לֹא יִקָּרֵא שִׁמְךָ עוֹד יַעֲקֹב כִּי אִם יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֶךָ"**, צו ווייזן אז פארקערט, ער איז נאר נתעלה געווארן פון די אלע מעברים! ביז יעצט האט ער געהייסן 'יעקב' – וואס דאס ווייזט אויף 'עקב', דער אונטערשטער חלק פון די פיס – און יעצט הייסט ער 'ישראל', וואס זענען די אותיות 'לי ראש' – דער שפיץ פון אלעם.

'ידיעה' – אלעס פירט דער אויבערשטער אליינס לטובה

באמת איז פארהאן אזא זאך ווי 'ידיעה' און אזא זאך ווי 'בחירה'. מיט דער הסתכלות פון 'ידיעה' קוקט מען אן אונזער פרשה, אז אודאי זענען אריבערגעגאנגען אויף יעקב שווערקייטן, אבער באמת איז אלעס געווען לטובה ולברכה! עס איז נאר ארויסגעקומען גוטס פון דעם, און דורכדעם האט ער באקומען דעם נאמען 'ישראל'! דאס איז דער סוד פון 'ידיעה', וואס א מענטש האט דעם כח צו קוקן אויף אלעס מיט א העכערן בליק, אז אלעס איז באמת גוט, אלעס פירט דער אויבערשטער און אלעס האט א חשבון.

בחירה – איך מוז בוחר זיין און טון מיין השתדלות

אבער מען דארף וויסן אז אפילו נאך דעם וואס יעקב האט שוין באקומען דעם נאמען ישראל, זאגט די גמרא (ברכות יב:): **"אהדריה קרא"** – דער פסוק רופט אים אמאל יעקב און אמאל ישראל. ווייל א מענטש מוז האבן ביידע עבודות: סיי די עבודה פון 'בחירה' וואס דאס איז 'יעקב', און סיי די עבודה פון 'ישראל' וואס דאס איז 'ידיעה'. דאס זענען צוויי עבודות וואס זענען ביידע אמת, און מען דארף א גאנצן צייט אנכאפן ביידע.

נאכן אפקויפן די בכורה באלאנגט לאה צו יעקב

די הסתכלות פון ידיעה זאגט: אלעס וואס לבן האט געטון פאר יעקב איז געווען פון הימל! עס זענען געלעגן דערינטער חשבונות און השגחה עליונה! דער אויבערשטער האט עס דירעקט אזוי צוגעפירט, און לבן האט באמת גארנישט געקענט טון! דער אויבערשטער האט געוואלט אז לאה זאל קודם חתונה האבן, ווייל אלע מענטשן האבן געהאט געשמועסט אז לאה פאסט פאר עשו ווייל זי איז די גרויסע און ער איז דער בכור, און רחל פאסט פאר יעקב ווייל זי איז די קליינע און יעקב איז יונגער. אבער באמת, נאך דעם וואס עשו האט פארקויפט זיין בכורה צו יעקב, קומט אויס אז יעקב איז דער בכור! אויב אזוי דארף ער אויך חתונה האבן מיט לאה! נו, באלאנגט דאך אז לאה זאל טאקע חתונה האבן פאר רחל. און כאטש בשעת מעשה האט אויסגעקוקט ווי דער רשע לבן פארדרייט דא א קאפ פאר יעקב און ער מישט זיך אריין אין אזעלכע הייליגע פלעצער – עס האט אויסגעזען ווי אזא הסתרה – האט עס אבער באמת געהאט א טיפן חשבון.

דער חילוק צווישן רחל און לאה – בחירה און ידיעה

יעקב פון זיין זייט איז געגאנגען מיט 'בחירה', דערפאר האט ער געוואלט חתונה האבן מיט רחל, ווייל שכל'דיג און בחירה'דיג האט די יונגערע רחל באלאנגט צו יעקב וועלכער איז יונגער. מען זעט טאקע אינטערעסאנט: פון 'רחל' איז ארויסגעקומען 'יוסף' און 'משיח בן יוסף' – וואס זיין דרך העבודה איז 'בחירה'; ער איז מגלה

דעם אויבערשטן מיט דעם כח הבחירה פון א מענטש אויף דער וועלט. ווידעראום פון לאה, וועלכע האט חתונה געהאט מיט יעקב אן זיין בחירה – וואס דאס ברענגט ארויס דעם 'כח הידיעה', אז דער אויבערשטער פירט די וועלט וויאזוי ער וויל, אן פרעגן קיינעם און אן דעם וואס עס זאל גיין לויט קיינעם'ס חשבונות און שכל – איז ארויסגעקומען 'דוד המלך' און 'משיח בן דוד'. זיין דרך העבודה איז 'ידיעה'; ער איז מגלה אז די גאנצע בריאה איז 'אפס ואין', "הוי'ה הוּא הָאֱלֹקִים אֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ" – עס איז גארנישט דא! אלעס איז נאר דער אויבערשטער! א מענטש קען גארנישט טון און גארנישט מאכן, אלעס איז דער אויבערשטער.

דער חילוק צווישן יעקב און ישראל – בחירה און ידיעה

נאכדעם וואס יעקב איז ארויס פון לבן'ס שטוב, האט ער באקומען דעם נאמען 'ישראל', ווייל דעמאלט איז אים נתגלה געווארן אויף צוריקצואוועגס, אז באמת איז דער אויבערשטער געווען מיט אים יעדע רגע און אים אפגעהיטן אויף יעדן טריט און שריט! איי, לבן האט דאך מצליח געווען אויסצומישן רחל און לאה? דאס אלעס איז געווען די האנט פונעם אויבערשטן! ווייל דוקא דורך דעם האט ער זוכה געווען צום נאמען 'ישראל' – 'ידיעה', וואס דאס האט יעקב באקומען נאר דורכדעם וואס ער האט חתונה געהאט מיט לאה! זי האט אים געגעבן דעם כח פון ידיעה, פון 'דוד מלך ישראל חי וקים'.

די 'ידיעה' האט מען אים געגעבן פון הימל

יעקב אבינו איז געווען גאר א גרויסער עניו, ער האט זיך נישט געשטופט צו גרויסע זאכן, נאר ער האט געזוכט זיך צו האלטן נידריג מיט קליינע השגות און מדרגות, ווי דער לשון 'עקביים'. דעריבער האט ער נאר געוואלט רחל, לויט ווי עס קוקט אויס דא אויף דער וועלט. אבער דער אויבערשטער האט געוואלט אז יעקב זאל באקומען די הויכע מדרגה פון בכורה! ווי מען זעט טאקע ביי די ברכות, אז יעקב אליין וואלט קיינמאל נישט געגאנגען נעמען די ברכות, נאר די שכינה הקדושה – רבקה אמינו – האט אים געדארפט שטופען דערצו. אזוי אויך דא, יעקב אליין וואלט נישט חתונה געהאט מיט לאה; מען האט געדארפט אז עס זאל זיך דרייען א הנהגה עליונה אים צו שטופען צו דעם, כדי מען זאל קענען אנקומען צום תכלית און שלימות פון דער גאולה, פון 'כי מלאה הארץ דעה את הוי"ה כמים לים מכסים'.

ב.

קראה אמי: אריגינאלע אידישקייט - דער העכערער לאזט זיך אראפ און נעמט 'תענוג' און 'הוראות' פונעם נידריגן

יעקב נעמט השראת השכינה צו גיין בויען א אידישע שטוב

לאמיר אריינגיין אביסל אין דער פנימיות פון דער וואכענדיגער פרשה – וואס איז דער יסוד פון לידת כלל ישראל. יעקב אבינו איז א מרכבה צו 'זעיר אנפין' – 'קודשא בריך הוא', רחל און לאה זענען די מרכבה צו 'מלכות' – 'שכינה הקדושה'. דאס איז דער סוד פון יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה; דער אויבערשטער איז מגלה פאר יעקב אבינו, אז איידער מען לאזט זיך ארויס בויען א אידישע שטוב, דארף מען דערהערן דעם סוד פון 'שותף השלישי'! וען מען בויעט א שטוב דארף זיין השראת השכינה. דאס איז וואס דער מדרש זאגט (בר"ר סח י) אויפן פסוק "כי בא השמש", אז דער אויבערשטער האט אויסגעלאשן די זון פריער, כדי צו קענען רעדן מיט יעקב באהאלטענערהייט. דאס ברענגט ארויס דעם סוד פון 'צניעות', דער סוד פון יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה.

דער אויבערשטער רופט אונז 'מאמע'

עם שטייט אין מדרש (שמו"ר נב ה): רבי שמעון בר יוחאי האט געפרעגט רבי אלעזר בן רבי יוסי,

אפשר האסטו אמאל געהערט פון דיין טאטע וואס פשט איז אין 'בעטרה שעטרה לו אמו'? האט ער אים געזאגט: 'יא, מיין טאטע האט מיר געזאגט א משל צו א קעניג וואס האט געחאט אין איינציגע טאכטער וואס ער האט זייער שטארק ליב געהאט. אין אנהייב האט ער איר גערופן "מיין טאכטער", שפעטער וועלן ער האט איר נאך מער ליב געהאט, האט ער איר אנגעהויבן רופן "מיין שוועסטער", ביז ער האט איר אזוי שטארק ליב געהאט אז ער האט איר אנגעהויבן רופן "מיין מאמע"'. אזוי אויך האט דער אויבערשטער קודם גערופן די אידן 'בתי', נאכדעם 'אחותי', און דערנאך האט ער זיי אזוי שטארק ליב געהאט אז ער האט זיי אנגעהויבן רופן 'אמי'. איז רבי שמעון בר יוחאי אויפגעשטאנען און געקושט רבי אלעזר ברבי יוסי אויף זיין שטערן פארן זאגן אזעלכע זיסע ווערטער.

צוויי פוס אויף דער ערד – אבער דערהויבן ביזן 'אין סוף'

אט דאס ווערט נתגלה אין אונזער פרשה אינעם חלום פון יעקב. יעקב האט געזען א לייטער וואס שטייט פון דער ערד ביזן הימל. דער אויבערשטער האט אים געוויזן וויאזוי די 'נשמת ישראל' שטייען באמת דא אויף דער ערד – **'מוצב ארצה'**, זיי זענען בשר ודם, מענטשן מיט צוויי פוס אויף דער ערד; אבער **'וראשו מגיע השמימה'** – דער אויבערשטער שטאלצירט מיט זיי! דער אויבערשטער רופט זיי 'מאמע'! זיי זענען דערהויבן ביז אויבן, בבחינת 'ישראל' - 'לי ראש'.

אידישקייט אין שטוב בויעט זיך בעיקר אויף א 'מאמע'

אויב מען וועט זיך גוט מתבונן זיין, וועט מען זען: יעדע אידישע שטוב וועלט געבויט און אוועקגעשטעלט אויפן שורש און יסוד פון 'אמונת חכמים' – תורה שבעל פה – מלכות, ווי עס שטייט אין פסוק: "אל תטוש תורת אמך". די תורה פון א איד און די אמונה פון א איד וועלט געבויט אויף 'תורת אמך', אויף דער מאמע'ס אמונה.

די חכמים קריגן מיט די צדוקים: אידן זענען ווי א מאמע אין שטוב

די גרעסטע מחלוקת צווישן די חכמים און די צדוקים איז געווען וויאזוי מען דארף אריינברענגען די קטורת אין קודש הקדשים יום כיפור. די חכמים האבן געהאלטן – דורכן כח פון זייער אמונה אין תורה שבעל פה – אז אידן זענען אין א דרגה פון אן 'אשת חיל' פונעם אויבערשטן. דעריבער דארף מען אריינגיין אין קודש הקדשים – וואס וועלט אנגערופן 'חדר המיטות' – און דארט מאכט מען די קטורת, פונקט ווי א מלכה וואס גייט אריין אין פריוואטן צימער פונעם קעניג און טוט דארט זאכן וואס אפילו די גרעסטע שרים קענען נישט טון. אבער די צדוקים, וועלכע האבן אפגעלאזט דעם 'תורת אמך', האבן נישט געגלייבט אין דעם סוד פון 'האש' פון די קטורת, אז דא דרייט זיך א סוד פון 'איש ואשה'. דעריבער האבן זיי געהאלטן אז אידן זענען נאר ווי א קנעכט פארן אויבערשטן, און מען דארף אנגרייטן די קטורת אינדרויסן און אריינקומען נאר מיט א גרייטע זאך, ווייל עס פאסט נישט אריינצוקומען צום קעניג און טון דארט וואס מען וויל.

דער שילוב פונעם בית המקדש מיט יעקב'ס שטוב – דורכן לייטער

אינעם חלום פון יעקב איז געווען א לייטער; די פוס פונעם לייטער זענען געווען אין 'באר שבע', וואו די שטוב איז געווען וואו יעקב האט געוואוינט אלע יארן. דער אינמיטן פונעם לייטער איז געווען העכער 'הר המוריה', און דער שפיץ איז געווען אין 'בית אל', וואו יעקב איז יעצט געשלאפן – וואס דאס איז א בחינה פון זיין איצטיגער שטוב. ווי רש"י ברענגט באריכות, האט 'הר המוריה' געהאט קפיצת הדרך צו בית אל און איז אנגעקומען אקעגן דעם שטוב פון יעקב. דאס אלעס ברענגט ארויס דעם כח פון אמונת חכמים – תורה שבעל פה, אז דער בית המקדש און א אידישע שטוב זענען איינס! א אידישע שטוב איז א פלאץ פון השראת השכינה, יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה.

שרה – די ווייב – איז געעכט, פאלג איר!

ווען מען לערנט די פרשיות פון די הייליגע אבות און אמהות, זעט מען אז אלעס גייט נאך די אמהות. דאס ברענגט ארויס די גרויסע אהבה וואס דער אויבערשטער אנטפלעקט צו אידישע קינדער אויף אן אופן פון 'אמי'. דאס זעט מען אנגעהויבן פון אברהם און שרה; אברהם איז געווען א טפל אין נבואה לגבי שרה, וועלן דער אויבערשטער האט

געזאגט פאר אברהם: "כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה", און דאס איז געווען איינע פון די נסיונות פון אברהם אבינו.

רבקה – די ווייב – איז געראטן, פאלג איר!

די זעלבע זאך זעט מען ביי יצחק און רבקה. רבקה איז געווען די וואס האט ליב געהאט יעקב, און זי האט געשיקט יעקב זאל גיין 'צוכאפן' די ברכות פון יצחק – עפעס וואס יצחק האט נישט געהאלטן דערביי, ווייל יצחק האט געוואלט געבן די ברכות פאר עשו. אבער שפעטער, וען יצחק איז געוואויר געווארן אז יעקב האט עס געטון מיט דעם כח פון רבקה אמינו, האט ער מסכים געווען דערצו מיט א מסירת נפש! ער האט געגלייבט אין תורה שבעל פה און מסכים געווען צו דעם וואס רבקה האט דא אנגעדרייט, און ער האט געזאגט "גם ברוך יהיה"; ווי רש"י זאגט, אז ער האט מסכים געווען צו דעם וואס יעקב האט גענומען די ברכות. מען זעט אויך אז רבקה האט געזאגט פאר יעקב: "ועתה בני שמע בקולי", עס איז דער זעלבער לשון ווי דער אויבערשטער האט געזאגט פאר אברהם "שמע בקולה", ער זאל זיך צוהערן צום קול פון שרה. דעריבער האט טאקע יעקב געהאט כח שפעטער צו גיין צו לבן און זיך דערהאלטן דארט אין אמונה און קדושה.

רחל – די ווייב – איז געראטן, פאלג איר!

די זעלבע זאך האט זיך אפגעטון אין אונזער וואכעדיגע פרשה: יעקב אבינו האט געוואלט חתונה האבן מיט רחל, און באמת וואלט אים קיינער נישט געקענט אויסנארן, ווייל יעקב אבינו האט אפגעמאכט סימנים מיט רחל. נאר ווער איז געווען דער וואס איז געגאנגען אויסזאגן די סימנים? רחל! אין אנדערע ווערטער: ווער האט פארדרייט פאר יעקב דעם קאפ? לבן אדער רחל? רחל! נו, לכאורה וואלט יעקב אבינו געדארפט האבן מורא'דיגע טענות אויף רחל: "איך שמועס אפ פריוואטע סימנים צווישן מיר און דיר, און דו גייסט עס פארציילן פאר לאה?", אבער מען זעט שפעטער אין פסוק (שם כט, ל) "ויאהב גם את רחל מלאה" – יעקב האט נאך אלץ געהאט א מורא'דיגע אהבה צו רחל. דאס ווייזט אז ער האט נישט געהאט קיין טענות אויף איר; פארקערט, ער האט מסכים געווען מיט דעם וואס זי האט געטון.

די אבות האבן געגלייבט אינעם תורה שבעל פה פון די אמהות

מען זעט איין זאך ביי אלע אמהות צוגלייך, אז 'נשמות ישראל' ווערן נישט אוועקגעשטעלט און געבויט דורך די 'אבות' – נאר דורך די 'אמהות'! דורכדעם וואס די אבות האבן געגלייבט אין דער תורה שבעל פה און זיך צוגעהערט צו דעם וואס זייערע וויבער זאגן.

שרה, רבקה און רחל זענען איין נשמה

באמת זענען אלע אמהות איין נשמה. מען זעט א קשר צווישן רבקה און שרה, אז רבקה איז געבוירן געווארן אין דעם טאג וואס שרה אמינו איז נפטר געווארן. אזוי אויך וען רבקה איז אריינגעקומען אין געצעלט, איז צוריקגעקומען דער וואלקן, די שטענדיגע ליכט און די ברכה אין דעם טייג, פונקט ווי עס איז געווען ביי שרה. דעם קשר צווישן רחל און רבקה זעט מען פון דעם וואס דער רוקח זאגט, אז וויבאלד די תורה זאגט אויף ביידע אז זיי זענען געווען 'יפת תואר ויפת מראה', איז משמע אז זיי האבן אויסגעזען די זעלבע! און וען יעקב האט געזען רחל, איז ער געווען זיכער אז דאס איז זיין זיווג, ווייל ער האט דא געזען זיין מאמע! זי האט געהאט ממש די זעלבע צורה ווי זיין מאמע, דעריבער האט ער פארשטאנען אז דאס דארף זיין זיין ווייב.

לאה און רבקה זענען איין נשמה

דעם קשר צווישן לאה און רבקה זעט מען פונעם מדרש (מדרש אגדת בראשית פמ"ט), אז אויף צומארגנס פון דער חתונה, וען יעקב האט געהאט טענות אויף לאה: "פארוואס האסטו מיר אויסגעפאפט?", האט לאה אים צוריקגעענטפערט: "דו האסט דאך אויך אויסגעפאפט דיין טאטע וען דו האסט געזאגט 'אנכי עשו בכורך'". וואס איז דער פשט דערין? חס ושלום צו זאגן אז זי האט אים פשוט געוואלט טשעפן אדער אפפרעגן, נאר לאה האט דא געזאגט פאר יעקב: "וויסן זאלסטו אז איך בין אויך א המשך פון דיין מאמע! איך בין איינע פון די אמהות! ווייל פונקט ווי דיין מאמע האט דיר געהייסן אריינגיין צו דיין טאטע און זאגן 'אנכי עשו

בכורך' און טראכטן בשעת מעשה: 'אנכי' – איך בין יעקב, און 'עשו' ער איז 'בכורך', די זעלבע זאך האב איך אויך געזאגט נעכטן נאכט: 'אנכי רחל', און איך האב געטראכט 'אנכי' – איך בין לאה, און רחל איז מיין שוועסטער! דעריבער ענדל איך צו דיין מאמע!".

אויבן און אונטן די זעלבע – דער משפיע שטעלט דעם מקבל העכער פון זיך

דער סוד פון דעם אלעם איז: השראת השכינה גייט נאר צו אויף אזא אופן אז 'קודשא בריך הוא' כביכול לאזט זיך אראפ צו דער מלכות און פארגלייכט זיך צו איר 'פנים בפנים'. און נישט נאר דאס אז ער פארגלייכט זיך מיט איר, נאר ער האט איר אזוי שטארק ליב אז ער דערהייבט איר נאך מער פון זיך אליינס! ער רופט איר אן 'אמי' (מיין מאמע), דאס איז דער סוד וואס דער רמב"ם זאגט (הלכות אישות פט"ו הל' י"ט): "מכבדה יותר מגופו" – ער דארף איר מכבד זיין מער פון זיך אליינס. און דאס האבן געטון די אבות הקדושים; זיי האבן מחשיב געווען די וועלטער פון די אמהות און זייערע השגות נאך מער ווי דאס וואס זיי האבן אליינס משיג געווען! און מען רעדט דא נישט פון זייטיגע השגות, נאר מען רעדט פון אזעלכע איידעלע זאכן 'העומדים ברומו של עולם', מען רעדט דא פונעם 'המשך' פון כלל ישראל, און דאס האבן די אמהות אויסגעפירט. אזוי ווי עס איז געווען ביי אברהם, ווען בשעת ער האט נישט געוואוסט ווער עס איז חשוב'ער, יצחק אדער ישמעאל, איז שרה געקומען זאגן: "ישמעאל ארויס פון דא! נאר יצחק!", און אברהם האט עס אנגענומען. די זעלבע זאך שפעטער ביי יצחק, ווען ער האט ליב געהאט עשו אזוי ווייט אז ער האט אים געוואלט געבן די ברכות, און עס שטייט אין די ראשונים דארט אז ער האט געוואלט עס זאל זיין אברהם אבינו, יצחק אבינו און עשו אבינו! אבער רבקה איז געווען די וואס האט געשריגן: "ניין, עשו ארויס! און יעקב זאל ווערן איינער פון די אבות!". און יצחק האט דאס אנגענומען. די זעלבע זאך ווען עס איז געקומען אוועקצושטעלן ווער עס וועט זיין דער בכור פון יעקב, וואס מען רעדט דא פון אזעלכע איידעלע הייליגע זאכן, פון דער מרכבה עליונה – 'לובן העליון' – ווי עס ווערט אנגערופן אין די קבלה ספרים. אויך דארט האבן די אמהות אויסגעפירט, אז דא דארף זיין קודם משיח בן דוד און נאכדעם משיח בן יוסף.

דער אויבערשטער זאגט נאך תורה אין אונזער נאמען

די זעלבע זאך איז צווישן כנסת ישראל מיט אביהם שבשמים; נישט בלויז אז דער אויבערשטער פארגלייכט זיך כביכול מיט כנסת ישראל פנים בפנים, נאר ער האט זיי אזוי שטארק ליב אז ער דערהייבט זיי און רופט זיי אן 'מאמע' כביכול! מיר זענען העכער פון אים כביכול! דאס הייסט אז ער גיט זיי די 'תורה שבכתב' און ער זאגט זיי: "נעמט איבער מיין תורה און איר זאלט עס דרש'ענען מיט די י"ג מידות שהתורה נדרשת בהן, מיט דעם כח פון תורה שבעל פה!". און דער אויבערשטער כביכול זיצט און איז "שומע בקולם", ער הערט זיך צו צו דעם וואס אידן זאגן חידושים אין דער תורה און ער איז מסכים צו דעם וואס די אידן זאגן. ווי עס שטייט אין חז"ל (גיטין ו:), אז דער אויבערשטער זיצט אויבן אין הימל און זאגט איבער תורה וואס די אידן דא אונטן זענען מחדש, און דער אויבערשטער זאגט: "מיין זון אביתר זאגט אזוי, מיין זון יונתן זאגט אזוי און אזוי". און נישט נאר דאס, נאר ער בייגט זיין רצון כביכול פאר דעם רצון פון צדיקים, "צדיק גוזר והקב"ה מקיים". דאס איז דער סוד פונעם נאמען 'ישראל' – 'לי ראש', כביכול דער אויבערשטער זאגט פאר אידן: "איר זענט פאר מיר א ראש, אין דער דרגה פון 'אמי'".

ער האט כביכול אויפגעגעבן זיינע רעכטן צו קענען נעמען א שטעלונג אין תורה

חז"ל זאגן (ברכות ה.): קוק נאר ווי די מדה פון הקדוש ברוך הוא איז נישט ווי די מדה פון א בשר ודם; ווען א בשר ודם גיט עפעס אוועק פאר א חבר, ווערט ער דערפון צובראכן, און דער וואס האט עס באקומען איז פריילעך. ביים אויבערשטן איז נישט אזוי; ווען דער אויבערשטער האט געגעבן די תורה פאר די אידן, איז ער פריילעך, ווי עס שטייט: "כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזובו", ער בעט גאר די אידן זיי זאלן עס נעמען! און די מפרשים זענען מסביר אז פון דא זעט מען אז דער אויבערשטער כביכול האט אינגאנצן

איבערגעגעבן די תורה פאר די אידן, אז זיי זענען די וואס זענען מחליט אין דער תורה וואס עס זאל זיין די הלכה, און די עליונים קענען מער גארנישט מחליט זיין. ווייל אויב נישט, וואס איז דער חידוש?! אויב דער אויבערשטער וואלט געגעבן די תורה און עס וואלט אויך געבליבן ביים אויבערשטן כביכול, וואס איז דער חידוש אז ער פריידט זיך אז די אידן האבן עס?! נאר דער פשט איז אז בלויז די אידן האבן דעם כח מחדש צו זיין אין דער תורה. ווי מען זעט עטליכע מאל אין חז"ל, און בפרט ביי דער מעשה פון רבי אליעזר פונעם 'תנור של עכנאי', אז דער אויבערשטער האט געהאלטן אנדערש ווי די חכמים, אבער די חכמים האבן אויסגעפירט נישט אזוי ווי דער אויבערשטער האט געוואלט, און דער אויבערשטער האט זיך געפריידט אז זיי האבן אויסגעפירט אזוי ווי זיי האבן פארשטאנען.

בכורה מיינט – דער אויבערשטער זאגט: דו ביסט מיר משפיע!

דאם זענען די נסיונות פון אמונה אין דער קדושה פון א איד; א איד האט כסדר נסיונות צו מברר זיין דעם ענין פון 'בני בכורי ישראל', צו גלייבן אינעם יסוד און שורש פון דעם וואס מיר זענען געווארן א פאלק, און דער אויבערשטער האט אונז געמאכט פאר אן אשת חיל. די גאנצע עבודה און יגיעה פון יעקב אבינו איז געווען ארום דעם ענין פון בכורה: סיי ווען ער האט אפגעקויפט די בכורה פון עשיו, סיי ווען ער האט געמאכט די ברכות פון אים, און שפעטער ווען לבן האט אים געוואלט צומישן די בכורה. דערפאר, ווען מען ברענגט ביכורים אין בית המקדש – 'ביכורים' איז דאך די זעלבע אותיות ווי 'בכורה' – זאגט מען דעמאלט די פרשה פון "ארמי אובד אבי". דאס גייט ארויף אויף לבן, וואס האט געוואלט אלעס צונעמען און אויסרייסן אלע נשמות ישראל מיט דעם וואס ער האט געוואלט פארדרייען די בכורה פון יעקב. אויף די פסוקים איז געבויט די גאנצע הגדה של פסח וואס מיר זאגן אין יענע נאכט, ווען עס איז דא דער גילוי פון 'בני בכורי ישראל' – אז דער אויבערשטער האט אונז געמאכט מיט אזא ליבשאפט צו זיין זיין בכור.

די פרשה פון די דודאים

מענין לענין: אין אונזער פרשה זעט מען ווי רחל האט זיך משפיל געווען פאר איר שוועסטער און געבעטן די דודאים, און לאה האט געטענה'ט צו איר: "איז נישט גענוג וואס דו האסט מיר צוגענומען מיין מאן, ווילסטו מיר אויך אוועקנעמען די דודאים?!" רחל האט געמאכט אן אויסטויש מיט לאה, אז יענע נאכט וועט יעקב זיין ביי איר און זי וועט באקומען די דודאים. חז"ל זאגן אז רחל איז באשטראפט געווארן פארן מוותר זיין אויף יעקב – אפילו נאר פאר איין נאכט – און צוליב דעם האט זי נישט זוכה געווען צו ווערן באגראבן צוזאמען מיט אים. אויבנאויף קוקט דאס אויס ווי א שפלות'דיגע זאך, ענליך צו דעם וואס עשיו האט פארקויפט זיין בכורה פאר א נזיד עדשים; ווי קען מען מוותר זיין בכורה פאר א נזיד קודשא בריך היא ושכינתיה מיט יעקב אבינו צוליב אייגענע חשבונות? אזוי קוקט עס אויס. נישט נאר דאס, נאר מען זעט אז פונקט יענע נאכט איז לאה געבענטשט געווארן מיט ישששכר, ביי וועמען עס ליגט דער כח התורה, וואס דאס מאכט עס לכאורה נאך מער אויסזען ווי רחל האט געהאט א מורא'דיגע השפלה פון די גאנצע מעשה.

דער עומק השפלות וואס רחל האט זיך מפקיר געווען פאר קינדער – אט דאס ברענגט די גאולה

אבער אויב א מענטש וועט עפענען די אויגן, וועט ער זען פלאות התורה: ווען דער בית המקדש איז חרוב געווארן, האט דער אויבערשטער נישט צוגעהערט צו אברהם, יצחק, יעקב אדער משה; גארנישט האט נישט געהאלפן צוריקצוקערן דעם כעס פונעם אויבערשטן אויף די אידן. דאס איז געווען ביז רחל איז געקומען און דערמאנט די מעשה ווי זי האט איבערגעגעבן אירע סימנים פאר לאה איר שוועסטער כדי זי זאל זיך נישט שעמען. שטייט אין מדרש: "מיד נתגלגלו רחמיו של הקדוש ברוך הוא ואמר: **בשבילך רחל אני מחזיר את ישראל** למקומן" – נאר צוליב דיר וועל איך צוריקברענגען די אידן. דעמאלט האט דער אויבערשטער געזאגט: "כה אמר ה' קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה... מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה כי יש שכר לפעולתך...

ושבו בנים לגבולם". קוק אריין און דו וועסט זען די נפלאות פון דער תורה, די ווערטער וואס דער אויבערשטער האט דעמאלט געזאגט פאר רחל: "כי **יש שכר** לפעולתך" – 'יש שכר' זענען די אותיות פון 'ששכר'. דאס איז מרמז נישט נאר אויף דעם וואס זי האט אוועקגעגעבן די סימנים ביי דער חתונה, נאר אויך אויף דעם וואס יארן שפעטער, ווען זי איז געווען אזוי צובראכן און נשפל, האט זי נעבעך געדארפט אוועקגעבן אט דעם שכר פון 'ששכר' פאר איר שוועסטער לאה ווייל זי האט נישט געהאט קיין קינדער. נאר אין דעם זכות וועלן די אידן ארויסגיין פון גלות.

ג.

לעובדא ולמעשה: גלייב אין דיין שטוב און אין דיין עבודת הפרנסה – דאס אלעס איז היליג און לכתחילה׳דיג

יעדער איד ארבעט אויף ביידע – בחירה און ידיעה

'מעשי אבות סימן לבנים'. לאמיר פארטייטשן דעם גאנצן שמועס אויף אונזער לעבן, בפרט אז מען רעדט דאך דא פון אוועקשטעלן כלל ישראל, וואס ווערן אנגערופן 'ישראל' נאכן נאמען פון יעקב אבינו. מצד אחד האט יעדער איינער דעם חלק פון 'עבודת הבחירה' – ער מוז זיך מוטשען און פלאגן אויף תורה און עבודה אן אויפהער, דאס איז דער סוד פון 'יעקב'. אבער מצד שני נעמט מען אויך ארויס פון דער וואכענדיגער פרשה די עבודה פון 'ידיעה' – אז א איד דארף גלייבן און וויסן אז ער איז אין די הענט פונעם אויבערשטן און עס קען אים גארנישט שלעכטס געשען! פונקט ווי ביי יעקב אבינו, וועמען דער אויבערשטער האט צוגעזאגט אז ער וועט אים אפהיטן, און ער האט אודאי מקיים געווען די הבטחה און אפילו עדות געזאגט – דורך דעם וואס ער האט אים געגעבן דעם נאמען 'ישראל' (לי ראש) – אז גארנישט איז נישט נפגם געווארן ביי יעקב! די נקודת הבכורה איז געבליבן בשלימות, 'בני בכורי ישראל'. מיט דעם האט יעקב געהאט דעם כח אראפצוגיין מיט זיינע קינדער קיין מצרים, האבנדיג א שטארקע אמונה אז דער אויבערשטער וועט מקיים זיין זיין הבטחה: "**אנכי** ארד עמך מצרימה **ואנכי** אעלך גם עלה". פון דארט האט מען באקומען די אמונה אין מתן תורה, וואס האט זיך אויך אנגעהויבן מיט דעם ווארט: "**אנכי** הוי'ה אלקיך אשר הוצאתיך ממצרים מבית עבדים".

יעקב און עשיו – יצר טוב און יצר הרע

צוריק צו אונזער לעבן: יעדער איינער בפרטיות האט ביי זיך א 'יעקב' און א 'עשיו' – דאס איז דער יצר טוב און יצר הרע. דער יצר הרע ליגט אינעם הארץ פונעם מענטש זינט דעם טאג וואס ער ווערט געבוירן, און דעם יצר טוב באקומט מען ביי די בר מצוה. **"וידו אוחזת בעקב עשו"** – מען מוטשעט זיך א גאנץ לעבן; די נקודה פון יעקב פרובירט אוועקצושטופן די נקודה פון עשיו און באקומען די בכורה, און דעמאלט באקומט מען דעם נאמען 'ישראל'.

יעקב און עשיו – גוף און נשמה

קלארער גערעדט: עשיו איז דער 'גוף' וואס וויל נאר א גאנצן טאג עסן, טרינקען און לעבן אין שוואוילטאג. עס קוקט אים אויס ווי די וועלט איז הפקר. (כאטש מען קען אודאי נישט פארגלייכן דעם הייליגן אידישן גוף צו עשיו הרשע, נאר בתורת ערכין, אקעגן דעם נפש אלקי קוקט אויס דער גוף ווי עשיו אקעגן יעקב). **יעקב** איז די נשמה וואס וויל איבערנעמען די בכורה און ארויסברענגען די ליכטיגקייט פונעם אויבערשטן אין דער וועלט. אבער עשיו איז שוין דרייצן יאר אלט – דאס הייסט, דער גוף איז שטארקער אויף דער וועלט וואו אלעס איז טבע׳דיג און גשמיות׳דיג, און דער גוף האט מער שליטה אויפן מענטש. אבער יעקב – די נשמה – גיבט נישט אויף איר אמונה; זי גלייבט אז עס וועט נאך קומען א טאג וואס דער אויבערשטער וועט איר דערהייבן, און זי וועט זיין דער 'אשת חיל עטרת בעלה'. דער אויבערשטער וועט נעמען די טאכטער וואס ווערט

אנגערופן 'יעקב' און איר רופן 'מאמע-ישראל', און פון דארט וועט זי באקומען כח מנצח צו זיין דעם היפוך הקדושה.

דער כח פון דער נשמה – די שבועה בעפאר זי איז אראפגעקומען

"וידר יעקב נדר לאמר". דער גאנצער כח פון יעקב אבינו איז געווען דער כח פון 'נדרים' און 'שבועות'. מען זעט אז באלד נאכן חלום האט ער געמאכט א נדר; אזוי אויך בשעת'ן ארויסנעמען די בכורה פון עשיו, האט ער אים געהייסן שווערן מיט א שבועה. אין אונזער לעבן איז דאס דער סוד פון דער שבועה וואס מען באשווערט די נשמה בעפאר זי קומט אראפ אויף דער וועלט: "משביעין אותו תהי צדיק ואל תהי רשע" (נדה ל.). דורך דעם כח פון 'קדושת השבועה' באקומט א מענטש אמונת חכמים און אמונה אין זיך אליין! דורך דעם קען ער צוריקנעמען די בכורה וואס ליגט ביים יצר הרע פונעם טאג וואס ער איז געבוירן געווארן, און ער האט מער נישט קיין מורא פון אים. ער איז פארזיכערט אינעם כח פון דער שבועה וואס מען האט באשוואירן זיין נשמה, אז ער וועט קענען ארויסנעמען די בכורה פונעם גוף, אוועקשטופן די גאנצע 'רע' און 'העלמה', אים מנצח זיין און מגלה זיין דעם כבוד שמים.

דער בחור'ל האט בר מצוה און האקט אפ מיט דער וועלט

"וינדלן הנערים וגו' ויזד יעקב נזיד וגו' וימכור את בכורתו ליעקב". ווי נאר מען ווערט עלטער, קומט יעקב אבינו און הייבט אן צו פארהאנדלען מיט עשו אויף דער בכורה (חז"ל זאגן אז די דאזיגע מעשה איז געווען ווען זיי זענען אלט געווען פופצן יאר), ער גיט אים א נזיד עדשים און קויפט אפ די בכורה. אין אונזער לעבן קוקט עס אויס אזוי: א בחור'ל קומט אריין אין ישיבה און ער ווערט געוואויר אז עס איז דא א גרויסער באשעפער אויף דער וועלט וואס ווארט ער זאל אים דינען. ער ווערט אן ערליכער הייליגער בחור, ער לייגט אין א זייט אלע גשמיות'דיגע הבלים, ער זעצט זיך לערנען פלייסיג און דאוונען ערליך, און ער ערקלערט אז די נשמה איז דא דער עיקר זאך. **"ויעקב איש תם יושב אהלים"** - דער בחור זיצט און הארעווט אין לערנען אלע זיינע בחור'ישע יארן אין ישיבה, און ער האט מנוחה פון עשו! ער האט גארנישט קיין שייכות מיטן גשמיות'דיגן עולם הזה.

רבקה הייסט אים זיך גרייטן צו דער חתונה

עם גייען דורך יארן, און די שכינה הקדושה זעט אז עס איז שוין צייט צו גיין אויפשטעלן א אידישע שטוב. אבער פאר אזא זאך מוז מען דאך האבן גשמיות! מען מוז שוין ארויסנעמען די גשמיות'דיגע ברכות, ווי: **"ויתן לך וגו' מטל השמים ומשמני הארץ".** דערפאר שטופט זי יעקב'ן צו גיין נעמען די ברכות און עוסק זיין אין גשמיות. **"וישטום עשו את יעקב על הברכות".** דא קומט פלוצלינג צוריק דער אלטער יצר הרע – עשו, ווען מען דער בחור האט שוין נישט געזען אזוי פיל יארן. דער 'עשו' זעט אז דער 'יעקב – דער בחור' האט באקומען אלע ברכות און ויל אריינגיין אין גשמיות, ויל ער אים שלעכטס טון און אים דערווייטערן פונעם אויבערשטן.

די וועלט הייבט אן צו רעדן צו אים – ער אנטלויפט צו זיין אידישע שטוב

"ועתה בני שמע בקולי וקום ברח לך אל לבן אחי חרנה". רבקה שיקט יעקב'ן צו לבן, ער זאל דארט חתונה האבן און אוועקשטעלן א אידישע שטוב. דארט הייבט זיך אן א פרישער בלאט פון נסיונות און שווערקייטן, פון ארבעטן ביטער שווער יומם ולילה פאר פרנסה. אין אונזער לעבן זאגט די 'שכינה – רבקה' פאר 'יעקב – דער חתן בחור': "דו זאלסט ווסן, אז ווי נאר דו ווילסט אריינשיינען דעם אויבערשטנ'ס ליכטיגקייט אין דער גשמיות'דיגער וועלט פון 'דגן ותירוש', קומט דער 'יצר הרע – עשו' און ויל דיר הרג'ענען! ער ויל דיר איינשלינגען אין א וועלט פון חיצוניות און שוואוילטאג! כדי נישט אריינצופאלן אין זיינע הענט, מוזטו אנטלויפן! וואו אהין?! צו רחל און לאה! דו מוזט גיין חתונה האבן כדי זיך צו ראטעווען פונעם יצר הרע! און כאטש עס וועט דיר אויסקוקן ווי אזא ירידה – דו ביסט ארויס פון 'ארץ ישראל – די ישיבה', דו האסט פארמאכט די גמרא מיט א געזעגענונגס-קוש, און בשעת מעשה האסטו געטראכט: 'וער ווייסט ווען מען וועט נאך קענען נאכאמאל עפענען די גמרא און לערנען איין שעה ברציפות...'". **"וישכב במקום ההוא"** – דו לייגסט

זיך אריין אין א באקוועם בעט, וואס דו האסט קיינמאל נישט געהאט אין ישיבה, און דו שפירסט ווי דו ביסט אראפגעפאלן פון אלע מדרגות! **"כי בא השמש"** – פלוצלינג ווערט דיר שטאק טונקל, עס באפאלט דיר א פינסטערניש אין דער נפש.

דער אויבערשטער איז מיט דיר אין שטוב

אבער ווער נישט פארלוירן; בלייב מיט דיין אמונה פשוטה אז דו ביסט אן ערליכער איד. דעמאלט וועסטו זיך לייגן שלאפן און חלומ'ען אז **"והנה ה' נצב עליו"** - דער אויבערשטער שטייט נעבן דיר! ער איז א גאנצן צייט מיט דיר און ביי דיר! **"ושמרתיך בכל אשר תלך"** – ער וועט דיר אפהיטן אויף יעדן טריט און שריט אין לעבן! דעמאלט וועסטו זיך אויפוועקן און זאגן: **"אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי"** – איך האב נישט געוואוסט אז אוועקשטעלן א אידישע שטוב איז אן עבודה פון השראת השכינה! איך האב געמיינט אז עס איז פשוט 'בלית ברירה', וויבאלד מען וויל זיך ראטעוון פונעם עשו וואס לויפט מיר נאך – דאס זענען די אלע נסיונות אויפן גאס, דערפאר מוז מען אנטלויפן קיין חרן, דאס מיינט צו זיך אין שטוב. אבער יעצט בין איך געוואויר געווארן אז ניין! דאס איז הייליג און לכתחילה'דיג! דא טוט זיך אפ ממש א 'יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה'! יא, דער אויבערשטער באגלייט מיר אינעם גשמיות'דיגן לעבן אויף טריט און שריט! דער אויבערשטער ברענגט דעם בית המקדש צו מיר אין שטוב אריין!

פופצן שיר המעלות – חיבור איש ואשה

"היתי ביום אכלני חורב וקרח בלילה ותדד שנתי מעיני" – יעקב אבינו האט געארבעט שווער בייטאג און ביינאכט, אבער ער פלעגט זיך אונטערזינגען כסדר די פופצן 'שיר המעלות', ווי עס שטייט אין מדרש. פופצן איז דער סוד פון 'י-ה', דאס איז דער סוד פון דער השראת השכינה וואס רוהט צווישן מאן און וויב – 'איש' האט א 'י', און 'אשה' האט א ה'. מען זעט טאקע אז די פופצן מזמורים האט דוד המלך געזאגט אנטקעגן די פופצן טרעפ אין בית המקדש וואס פירן פון 'עזרת נשים' צו 'עזרת ישראל', דאס איז מרמז אויפן חיבור פון 'איש ואשה'. דאס איז אויך דער סוד פונעם לייטער וואס יעקב האט געזען אין חלום, וואס איז מחבר 'ארץ' צו 'שמים'. דורך די פופצן מזמורים האט יעקב אבינו אוועקגעשטעלט די שבטי י"ה, וואס דער אויבערשטער איז געקומען און מייחד געווען זיין נאמען אויף זיי, ווי עס שטייט: **'הראובני השמעוני'** – ער האט צוגעלייגט א ה' פון אנהייב און א 'י' ביים סוף.

די ארבעט צוקוועטשט דיר? זאג א קאפיטל תהלים און פריש זיך אויף

איז אונזער לעבן: דער אינגערמאן האט טאקע חתונה און גייט אריין אין א גשמיות'דיגע וועלט מיט אמונה אז ער איז נאנט צום אויבערשטן. אבער צוביסלעכווייז ווערט ער מער און מער פארנומען מיט ברענגען פרנסה, און ער ווערט אזוי צובראכן. ער איז געווען צוגעוואוינט אזוי פיל יארן צו זיצן און לערנען, און יעצט מוז ער ארויסגיין הארעווען פאר פרנסה פון צופרי ביז ביינאכט און ער קען כמעט נישט עפענען א ספר. אבער דער איד געדענקט נאך אז זיין מאמע רבקה – די שכינה – האט אים געהייסן ארויסגיין פון ישיבה און גיין חתונה האבן. דאס איז נישט קיין 'ריחוק' פונעם אויבערשטן, נאר דאס איז 'עבודת הקודש'! ער גלייבט אין זיין ארבעט! און טאמער עס ווערט אים אביסל קאלעמוטנע אויפן הארצן, נעמט ער ארויס א תהלימ'ל אינמיטן דער ארבעט און זאגט א פאר קאפיטלעך תהילים! ער איז זיך מחזק מיטן כח פון 'דוד המלך', דער כח פון אמונה. דאס בלאזט אים אריין א חיות! דאס דערמאנט אים די הבטחה פון 'והנה אנכי עמך'. דאס דערמאנט אים אז ער איז יעצט עוסק אין בויען א אידישע שטוב פון השראת השכינה, און ער בויעט יעצט א מלוכה פון שבטי י"ה פארן אויבערשטן.

אויף די עלטערע יארן כאפט מען א בליק אויף צוריק: איך האב געמאכט כבוד שמים!

ווען יעקב אבינו האט געוואלט צוריקקומען צום הייליגן לאנד, האט ער געבעטן פונעם אויבערשטן: **"ואתה אמרת היטב איטיב עמך"**. 'ואתה' איז א לשון נוכח – 'דו', דאס ווייזט אז ער האט געגערעדט מיט א ספעציעלע נאנטקייט צום אויבערשטן. 'אמרת' איז א לשון רכה, א ווייך לשון. 'היטב' איז בגימטריא שם הוי"ה. 'איטיב' איז

בגימטריא 'לב' אדער 'כבוד'. 'עמק' מיטן כולל איז בגימטריא 'ענווה'. 'היטב איטיב' איז בגימטריא 'חן'. ער האט צוריקגעקוקט אויף די אלע יארן פון ארבעטן אזוי שווער אין דער גשמיות'דיגער וועלט, און ער האט געזען אז דוקא דורכדעם האט ער באקומען אזא נאנטקייט צום אויבערשטן! אזא ווייך הארץ צום אויבערשטן! ער האט געמאכט אזויפיל 'כבוד שמים' פארן אויבערשטן! אבער יעצט, ווען ער וויל צוריקקומען קיין ארץ ישראל, בעט ער זיך מיט ענווה, וואס דאס איז דער ענין פון יעקב - 'עקב ענווה'. ער בעט צו טרעפן 'חן' און דורכדעם באקומען א 'מתנת חנם', פונקט ווי משה רבינו האט זיך געבעטן אויף א מתנת חנם ווען ער האט געוואלט אריינגיין קיין ארץ ישראל, ווי עס שטייט: "ואתחנן אל הוי"ה בעת ההיא לאמר". דערפאר האט יעקב געזאגט ווייטער: **"קטנתי מכל החסדים ומכל האמת".** צו קענען גלייבן אז א שטוב איז א בית המקדש, דארף מען בעטן א מתנת חנם צוריק צו אונזער לעבן: ווען א מענטש וויל אריינברענגען די קדושה פון ארץ ישראל און בית המקדש אין זיך – דאס הייסט, צו קענען גלייבן אז א אידישע שטוב האט די קדושה פון בית המקדש – מוז ער טאקע לעבן פון איין זייט מיט דער עבודה פון בחירה, אבער פון דער אנדערער זייט מוז ער דערהערן די 'ידיעה' אז ער האט גארנישט מצד זיך אליין! אלעס פירט דער אויבערשטער וויאזוי ער וויל מיט א מתנת חינם. נאר ווען מען גיבט אויף און מען גיבט זיך איבער אין די הענט פונעם אויבערשטן, איז מען זוכה צו קדושת ארץ ישראל.

***

מען גרייט זיך צו חנוכה. יעקב אבינו האט געהאט א שטעקן וואס האט געהאט אין זיך 'שמן', וואס דאס איז מרמז אויף חנוכה, "ערכתי נר למשיחי". מיר בעטן ביים אויבערשטן א מתנת חינם אז מיר זאלן זוכה זיין צו 'אורו של משיח' און געראטעוועט ווערן פון דער קליפה פון עשו און לבן – דאס איז די קליפה פון דער גשמיות'דיגער חיצוניות'דיגער וועלט – ביז עס וועט מקוים ווערן: "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה". מיר זאלן זיך קענען מתגבר זיין אויפן יצר הרע מיט דער קדושה פון דער 'שבועה' פון "תהי צדיק ואל תהי רשע", און מיר זאלן זיך קענען מחזק זיין אין אלעם וואס מיר האבן געערעדט. מען בעט זיך ביים אויבערשטן, יעדער איינער לויט זיינע מדות, מען זאל זיך קענען צוגרייטן ווי עס דארף צו זיין צום 'אור התורה' וואס קומט אראפ חנוכה. מען זאל זוכה זיין צום כח פון "ורבים ביד מעטים ורשעים ביד צדיקים וזדים ביד עוסקי תורתך", וואס דאס איז דער כח פון אמונת חכמים. מיר זאלן זוכה זיין צו דער גאולה שלימה במהרה בימינו, אמן.

קרבה אל נפשי גאלה – טאטע איך בין נאנט צו דיר

פרשת ויצא תש"פ

נושא: תפלה לעני – דאווענען האט גארנישט מיט 'געוואלדיגקייט'

א.

ויפגע במקום: די צובראכענע תפלה פון יעקב אבינו

די תורה הקדושה זאגט די וואך די טענות וואס יעקב אבינו זאגט צו לבן:

"וָאֶהְיֶה עָשְׂרִים שָׁנָה אָנֹכִי עִמָּךְ רְחֵלֶיךָ וְעִזֶּיךָ לֹא שִׁכֵּלוּ וְאֵילֵי צֹאנְךָ לֹא אָכָלְתִּי. טְרֵפָה לֹא הֵבֵאתִי אֵלֶיךָ אָנֹכִי אֲחַטֶּנָּה מִיָּדִי תְּבַקְּשֶׁנָּה גְּנֻבְתִּי יוֹם וּגְנֻבְתִּי לָיְלָה. הָיִיתִי בַיּוֹם אֲכָלַנִי חֹרֶב וְקֶרַח בַּלָּיְלָה וַתִּדַּד שְׁנָתִי מֵעֵינָי".

יעקב אבינו לייגט אראפ זיינע טענות אויפן טיש, טענה'נדיג צו לבן ווי געטריי ער איז אים געווען, היטנדיג בייטאג און ביינאכט אויף זיינע שאף און רינדער.

ותדד שנתי מעיני – יעקב שלאפט נישט ביינאכט

אין אט די צוויי פסוקים דערמאנט יעקב אבינו עטליכע מאל דאס וואס ער איז אויפגעבליבן ביינאכט. און אין **מדרש** שטייט, אז די גאנצע עבודה פון יעקב אבינו איז געווען ביינאכט. דאס הייסט, דורכאויס די אלע יארן וואס ער האט עוסק געווען אויפצושטעלן דעם עתיד פון כלל ישראל און מברר זיין אידישע נשמות, איז ער נישט געשלאפן.

יעקב האט געזאגט תהלים א גאנצע נאכט

דאם איז די עבודה פון **'יעקב'**, וואס האט דעם כח פון **"יבקע** כשחר אורך", אריינצושיינען די ליכטיגקייט פונעם פרימארגן אין דער טונקעלער נאכט, און דורכדעם איז ער ממשיך די דרגא פון 'ישראל'; ווי עס שטייט אין מדרש: "די אלע צוואנציג יאר וואס יעקב האט זיך געפונען אין שטוב פון לבן הארמי, איז ער נישט געשלאפן". פרעגט דער מדרש: "וואס האט ער געזאגט?", ענטפערט רבי יהושע בן לוי: "די פופצן 'שיר המעלות' פון ספר תהילים; ווי עס שטייט: 'שיר המעלות לדוד לולא ה' שהיה לנו יאמר נא **ישראל** – דאס מיינט מען 'ישראל סבא', יעקב אבינו". רבי שמואל בר נחמן זאגט: "ער האט געזאגט דאס גאנצע ספר תהילים; ווי עס שטייט אין פסוק 'ואתה קדוש יושב תהילות **ישראל**' – 'תהילות ישראל' מיינט מען 'ישראל סבא'". (בדרך רמז: דער שייכות פונעם ציפער 'פופצן', צו דער עבודה פון יעקב אבינו. ווייל זיין גאנצע עבודה איז געווען אויפצושטעלן די שבטי י-ה, און 'י-ה' איז בגימטריא פופצן. און אויך דאס גאנצע ספר תהילים, האט אין זיך הונדערט-און-פופציג קאפיטלעך, וואס דאס איז צען מאל פופצן).

יעקב האט שייכות מיט דוד המלך

דא זעט מען א ספעציעלע שייכות צווישן יעקב אבינו און דוד המלך; ביידע ווערן אנגערופן מיטן נאמען **'ישראל'** – ווייל זיי זענען כולל אלע 'נשמות ישראל'; יעקב אבינו – זעט מען אין דער וואכענדיגער פרשה, אז דער אויבערשטער האט אים געגעבן דעם נאמען **'ישראל'**. און דוד המלך – ווערט אנגערופן **'מלך ישראל'**.

דוד המלך האט נישט געבויעט אויף קיין 'זכותים' – זייענדיג אויסגעשפילט פון אלעמען

כדי צו פארשטיין דעם שייכות צווישן יעקב און דוד – וועט מען קודם אפלערנען די עבודה פון דוד המלך אויף דער וועלט. די גאנצע עבודה

פון דוד המלך איז געווען אן עבודה אן קיין 'זכות אבות'. ער האט בלויז געזאגט קאפיטל נאך קאפיטל, ער האט געוויינט און געקרעכצט צום אויבערשטן – אן האבן קיין אהנונג צי ער האט בכלל 'זכות אבות', און אפשר גאר פארקערט... ווייל ער האט נישט געוואוסט ווער זיין טאטע איז, און צי ער איז א כשר קינד אדער נישט. עס שטייט אין חז"ל, אז מען האט אים פארשעמט מיט אלע בזיונות און ארויסגעווארפן פון זיין טאטנ'ס שטוב, און אנשטאט האט מען אים געשיקט אין פעלד צו פאשען די שאף – דארט זאל ער לעבן ווי א חיה אין וואלד. און אזוי איז ער געשטאנען אין פעלד, פארשעמט און אויסגעשפיגן פון דער גאנצע וועלט, נישט וואוסנדיג צי ער איז אן ערליכער איד אדער חס ושלום א טמא'נער קינד, און דארט האט ער אויסגעגאסן זיין הארץ פארן אויבערשטן, א ריכטיגער 'תפילה לעני' - אן קיין שום 'זכות אבות' און אן קיין שום אייגענע זכותים; נאר ער האט זיך בלויז פארלאזט אויף די רחמנות פונעם אויבערשטן, אז ער וועט זיך דערבארעמען אויף אים, אים אויסהערן און געבן א 'מתנת חנם'.

דוד המלך איז א מרכבה צו די שכינה הק'

מיט דעם וואס דוד המלך איז נישט געקומען מיט קיין שום 'זכות', נאר מיט דער גרעסטער שפלות - איז ער געווארן א מרכבה צו דער הייליגער שכינה וואס ווערט אנגערופן 'דלה ועניה' - די ארימע שכינה. זיין גאנצע עבודה איז געווען אויפצוהייבן אט די ארימע שכינה פון איר שפלות'דיגע גלות, דורכדעם וואס ער האט געזינגען פארן אויבערשטן די אלע קאפיטלעך תהילים, 'נעים זמירות ישראל'.

דוד המלך איז 'חי וקיים' – צוליב זיין 'שפלות'

עם שטייט אין ל"מ (תנינא עב): "דער עיקר תחיית המתים לעתיד לבוא, ווען מען וועט אויפשטיין און לעבן אן אייביג לעבן, וועט זיין בלויז די שפלות פון יעדן איינעם, ווייל די שפלות ווערט אנגערופן 'הקיצו ורננו שוכני עפר', און חז"ל דרש'ענען: ווער עס מאכט זיך ווי זאמד אין זיין לעבן, איז זוכה צום 'הקיצו ורננו'". קומט אויס: די גאנצע נצחיות פון דער בריאה איז דווקא אינעם פלאץ פון 'שפלות', ווייל נאר 'שפלות' בלייבט אויף אייביג. און דערפאר איז **'דוד מלך ישראל חי וקיים'** – ער לעבט אויף אייביג, ווייל ער איז געווען דער גרעסטער מציאות פון שפלות! זיין גאנצע מציאות איז געווען איין שטיק 'ביטול' צום אויבערשטן! ער האט אלעמאל מתפלל געווען א 'תפילה לעני' – אן קיין שום זכות, אין דער בחינה פון **"קרוב ה' לנשברי לב ואת דכאי רוח יושיע זבחי אלקים רוח נשברה לב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה"**, וועגן דעם איז ער 'חי וקיים' אלעמאל, און עס איז ביי אים נישט שייך דאס פארקערטע פון 'חיים'.

יעקב אבינו איז געווען אויסגעשפילט בגשמיות און ברוחניות

דאם זעלביגע געפונען מיר ביי יעקב אבינו: **"ויצא יעקב מבאר שבע"** – ער איז ארויסגעגאנגען פון ארץ ישראל – דער הייליג לאנד וואו זיין טאטע און זיידע האט געווואוינט. בפרט פון שטאט 'באר שבע', וואס דארט איז געווען דער עיקר פלאץ וואו די אבות הקדושים האבן זיך געפונען כמעט א גאנץ לעבן – זינט דער אויבערשטער האט זיך באוויזן פאר אברהם אבינו, און זיי זענען כמעט נישט ארויסגעגאנגען פון דארטן. אבער יעקב אבינו גייט ארויס פון דארטן, **"וילך חרנה"** – ער גייט צו א פלאץ פון 'חרון אף'; ווי חז"ל זאגן אז דארט אין 'חרן' און **"ארצה בני קדם"** איז דעמאלט געווען די גרעסטע טומאות פון 'כישוף' און 'עבודה זרה'. און יעקב אבינו טרעפט זיך איינער אליינס אינעם נידריגסטן פלאץ, א מקום וואו זיינע עלטערן זענען קיינמאל נישט געווען, ער שפירט זיך דערווייטערט פון זיינע עלטערן, אזוי עלנד און נאקעט, ארים פון געלט – נישט האבנדיג קיין פרוטה אין טאש, און דערצו איז ער א 'נרדף' וועלכער אנטלויפט פון עשו וועלכער זוכט אים צו הרג'ענען.

דער אויבערשטער איז אויך דא אין דעם פלאץ וואו איך שטיי

"ויפגע במקום" – זאגט רש"י: יעקב אבינו איז אריבערגעגאנגען דעם 'הר המוריה', אבער ער האט ער זיך אפילו נישט געכאפט אז ער גייט אריבער דעם פלאץ וואו זיינע אבות האבן מתפלל געווען. און שפעטער האט יעקב אבינו געהאט דערפון אזא צער, אז דער אויבערשטער האט געמאכט קפיצת הדרך אז הר המוריה איז געקומען

צו אים. אין מדרש (פסיקתא רבתי כא) שטייט, **"ויפגע במקום"** – ער האט זיך אנגעטראפן אינעם אויבערשטן וואס ער ווערט אנגערופן 'מקומו של עולם'. ווייל נאכדעם וואס אליפז האט אלעס צוגענומען פון אים און ער האט זיך געטראפן ממש אן קיין שטיקל ברויט צו קענען לעבן, האט ער נישט פארלוירן זיין בטחון אויפן אויבערשטן! ער האט געזאגט: דער אויבערשטער איז אויך דא יעצט אין מיין פלאץ וואו איך שטיי! און דערפאר האט ער זיך געשטעלט דאוונענען א 'תפילה לעני', צו בעטן א 'מתנת חנם' אן קיין שום זכות.

יעקב האט זיך אויסגערעדט זיינע ווייטאגן פארן אויבערשטן

"וילן שם כי בא השמש" – שטייט אין די ספרים פון תלמידי רבי ר' אלימלך זי"ע – פון רבי'ן פון לובלין און קאזשניצער מגיד: **'וילן'** איז א לשון פון **'תלונה'** – טענות; ווי עס שטייט אין זוהר הקדוש (ח"ג קצה.): **"ומסכנא עביד תדיר קטטה בקודשא בריך הוא"** – דער ארימאן מאכט א קריגעריי מיטן אויבערשטן כביכול. ווייל דער ארימאן האט אזא 'קטנות המוחין', זיין הארץ איז אים אזוי צובראכן, אז ער קלאמערט זיך אינעם אויבערשטן און בעט זיך מיט אזא צובראכנקייט, און ער קומט כאילו מיט טענות צום אויבערשטן, פארוואס ער האט אים אריינגעלייגט אין אזא מצב. און אין אט דעם מצב איז יעקב אבינו יעצט געווען, בשעת ווען ער האט זיך געשטעלט דאוונענען אינעם 'הר המוריה', וואס דאס איז געווען ממש א בחינה פון 'תפילה לעני'.

יעקב'ס חידוש – דאוונענען מיט א 'קטנות המוחין'

דא האט יעקב מתפלל געווען אזא סארט תפלה – וואס קיינער פון די אבות פריער האבן נישט מתפלל געווען. ווייל אברהם און יצחק האבן מתפלל געווען מיט 'גדלות המוחין'; ווי עס שטייט: **"וישכם אברהם בבוקר"** – וואס פון דארט לערנט מען ארויס 'תפילת שחרית' פון אברהם אבינו – ווען ער איז געקומען מתפלל זיין אויף סדום; וואס דאס איז געקומען פון א געוואלדיגע דערהויבנקייט, אז דער אויבערשטער אליינס קומט אים דערציילן וואס עס וועט זיך אפשפילן אויף דער וועלט, און אברהם אבינו קומט זיך בעטן ווי א 'צדיק הדור' וועלכער בעט פארן דור. די זעלבע זאך ביי יצק שטייט: **"ויצא יצחק לשוח בשדה"** - וואס פון דארט לערנט מען ארויס 'תפילת מנחה' פון יצחק אבינו – ווען יצחק אבינו האט געווארט אויף זיין שידוך און ער איז געגאנגען זיך אויסשמועסן פארן אויבערשטן, דארט איז יצחק געווען אין ארץ ישראל און זיך געפונען ביי זיין טאטן אברהם אינדערהיים, און גארנישט האט אים נישט געפעלט, ער האט נאר געווארט אויף א שידוך. דאס איז ווייטער 'גדלות המוחין'.

איך האב נישט קיין פלאץ אויף דער וועלט – אויסער דיר

אבער יעקב אבינו איז דא אין א מצב וואס ער איז פאריאגט און פארפלאגט אן קיין שום מנוחה און ישוב הדעת, ער האט נישט קיין פרוטה צום לעבן, ער געפונט זיך צווישן אזעלכע שונאים וועלכע זוכן אים צו הרג'ענען, און דא שטעלט ער זיך דאוונענען מיט א 'קטנות המוחין', וואס ער בעט זיך פשוט אויף זיין לעבן. יעקב אבינו איז אן 'עני' – נישט בלויז בגשמיות, נאר אויך ברוחניות! ער שפירט זיך ליידיג פון 'זכות אבות', נאר ער שטייט און שרייט: "רבונו של עולם, איך האב נישט קיין פלאץ אין דער וועלט! **"ויפגע במקום"** – דו ביסט מיין פלאץ! דו ביסט דער מקום פון דער וועלט!".

נישט געשלאפן פערצן יאר – ער איז דבוק אין 'חיים'

"וישכב במקום ההוא" – יעקב אבינו האט זיך געלייגט שלאפן דארט, אבער ביז יעצט איז ער נישט געשלאפן. אזוי געפונט מען אויך ביי דוד המלך, אז ער איז נישט געשלאפן מער ווי 'שיתין נשמי'. ווייל 'שלאף' איז א בחינה פון 'מיתה', און דוד המלך איז פארקערט פון 'מיתה', ער איז 'חי וקיים' – דורכן כח פון 'שפלות'. אזוי אויך יעקב אבינו איז געווען אזוי 'שפל ומושפל', אז ער האט נישט געהאט קיין שייכות צו 'שינה', בחינת 'מיתה', נאר ער איז געווען לעבעדיג און מונטער, מיטן כח פון 'תפלה לעני'. און נאר נאכן דאוונענען אינעם הר המוריה מיטן ריכטיגן צורה פון 'תפלה לעני' – האט ער זיך שוין ענדליך געלייגט שלאפן. ווייל דעמאלט איז שוין די 'שינה' אן אנדערע סארט שינה! עס זעט בלויז אויס 'למראית העין' ווי א געהעריגע שלאף, אבער באמת שלאפט ער נישט אויפן אופן פון 'מיתה', אזויווי עס האט אויסגעזען 'למראית העין' אז יעקב אבינו

איז געשטארבן, אבער אינ'אמת'ן איז 'יעקב לא מת', און זיין גאנצע מיתה איז בלויז א הכנה צו 'תחיית המתים' – וועלכע וועט געשען דורכן 'שפלות'.

ה' נצב עליו – דער אויבערשטער איז דא מיט מיר

"ויחלום" – יעקב אבינו האט געזען א חלום. א חלום דרוקט אויס, אז אין ריאליטעט האט דער מענטש גארנישט, ער חלומ'ט זיך זייער זיסע חלומות, אבער עס איז נישט מער ווי חלומות... ווי נאר ער וועקט זיך אויף – באגעגנט ער דעם ביטערן פאקט פאר די אויגן. יעקב אבינו האט נישט גארנישט – אויסער זיסע חלומות. אבער דארט אינעם חלום זעט ער: **"והנה ה' נצב עליו"** – דער אויבערשטער שטייט דא נעבן מיר! דאס וואס ער האט פריער אליינס געזאגט מכח זיין בטחון - האט ער יעצט געזען מכח א 'ראיה'. און דאן האט אים דער אויבערשטער צוגעזאגט: **"ושמרתיך בכל אשר תלך"** – איך וועל דיר אפהיטן, איך וועל דיר געבן אלעס וואס דו דארפסט.

דא האט זיך געעפנט א נייער 'שער השמים' – א חידוש פון תפלה

יעקב אבינו וועקט זיך אויף און ער זאגט: **"אין זה כי אם בית אלקים וזה שער השמים"** - אין באר שבע וואו די אבות האבן זיך געפונען, האב איך טאקע געהאט גאר געהויבענע און ליכטיגע תפילות, אבער דא איז מיר נתגלה געווארן א נייע סארט תפילה וואס **"ואנכי לא ידעתי"** – איך האב דאס קיינמאל פריער נישט געהאט! דא האב איך צום ערשטן מאל פארשטאנען א פשטות'דיגע באדייט אין דאוונענען – וואס מען קען דאס נישט דערגיין אין קיין שום אנדער פלאץ! דא שיינט די עבודה פון דוד המלך, צו דאוונענען פון א פלאץ פון 'שפלות'!".

יעקב שלאפט נישט ביינאכט – ער זוכט דעם ביהמ"ק

און דערפאר, שפעטער זייענדיג צוואנציג יאר אין שטוב פון לבן הארמי – איז ער ווייטער נישט געשלאפן, נאר געזאגט תהילים, און בפרט די פופצן 'שיר המעלות' מיט וועלכע מען זוכט דעם בית המקדש. פונקט ווי דוד המלך האט צוגעזאגט פארן אויבערשטן – אינעם 'שיר המעלות': **"אִם אֶתֵּן שְׁנַת לְעֵינָי לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה"** – איך וועל נישט גיין שלאפן ביז איך וועל טרעפן דעם פלאץ וואו מען דארף בויען דעם בית המקדש פאר דיין שכינה – אט אזוי איז יעקב אבינו נישט געשלאפן די גאנצע צייט, ווייל ער האט געזוכט דעם פלאץ פון 'תפילה לעני' – צו דאוונענען מיט א 'שפלות' אן קין שום זכותים.

'לוז' איז דער כח פון 'תחיית המתים' – דער שפלות פונעם מענטש

"וַיִּקְרָא אֶת שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא בֵּית אֵל וְאוּלָם לוּז שֵׁם הָעִיר לָרִאשֹׁנָה". עס שטייט אין חז"ל (סוטה מו:), אז דער מלאך המות האט נישט קיין שום רשות אריינצוגיין אין שטאט **'לוז'**, און ווען איינער וויל שטארבן מוז ער ארויסגיין פון דער שטאט, ווייל דארט איז א פלאץ וואו מען לעבט אויף אייביג. און פונקט ווי עס איז פארהאן אין דער וועלט א שטאט **'לוז'** וואו עס איז נישט שייך קיין מיתה – אזוי אויך, איז אינעם גוף פארהאן א ביינדל וועלכע ווערט אנגערופן **'לוז'**, וואו דארט איז נישט שייך קיין 'מיתה'; ווי עס שטייט אין מדרש (קהלת רבתי יב, ה): "אדריאנוס האט זיך באשעפטיגט מיט טויטע ביינער און כישוף, האט ער געפרעגט רבי יהושע בן חנניה: "פון וואו וועט א מענטש אויפשטיין לעתיד לבוא?". האט ער געענטפערט: "פון דעם שדרה ביינדל וואס ווערט אנגערופן לוז". האט ער אים געפרעגט: "ווייז מיר אויף אז עס איז טאקע אזוי". האט רבי יהושע בן חנניה געברענגט אזא לוז ביינדל, און ער האט עס אריינגעלייגט אין וואסער און עס האט זיך גארנישט צעלאזט. ער האט עס אריינגעווארפן אין פייער און עס האט זיך נישט פארברענט, ער האט עס אריינגעלייגט אין א מילשטיין און עס האט זיך נישט צומאלן, ער האט עס ארויפגעלייגט אויף אן אייזערנעם טיש און אנגעהויבן האקן מיט א האמער – דער האמער האט זיך צובראכן און עס האט גארנישט געהאלפן". ווייל דעם ביינדל האט דער אויבערשטער אנגעגרייט אויף 'תחיית המתים', אז ווען עס וועט קומען די צייט פון תחיית המתים, וועט פון דעם ביין צוריק ווערן אויפגעבויעט דער גאנצער גוף.

אין 'לוז' האט יעקב באקומען דעם נאמען 'ישראל' – היפוך פון מיתה

דו גמרא זאגט (תענית ה:): **"יעקב אבינו לא מת"** – יעקב אבינו איז נישט געשטארבן. דאס איז נאר דורכדעם וואס ער האט באקומען דעם נאמען **'ישראל'**; ווי עס שטייט (בראשית לה, י): **"וַיֹּאמֶר לוֹ אֱלֹקִים שִׁמְךָ יַעֲקֹב לֹא יִקָּרֵא שִׁמְךָ עוֹד יַעֲקֹב כִּי אִם יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֶךָ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל"**, וואס דאס איז געווען אין **'לוז'**, וועלכע האט שפעטער באקומען דעם נאמען 'בית אל'. דעמאלט איז קלאר געווארן אז יעקב אבינו איז אזוי ווי אדם הראשון פארן חטא, וואס קיין מיתה הערשט נישט אויף אים. און דאס איז די זעלבע נשמה פון 'דוד מלך ישראל חי וקיים', וואס ער האט באקומען זיבעציג יאר פון די זיבעציג יאר פון אדם הראשון פארן חטא.

ב.

קטנתי מכל החסדים: יעקב אבינו'ס 'קטנות המוחין' ביי לבן אינדערהיים

זכות אבות איז פון די עקרי אמונה

לאמיר זיך אביסל מתבונן זיין אין דעם ענין פון זכות אבות. **פון איין זייט:** יעדער איינער ווייסט, דעם גרויסן חשיבות פון זכות אבות; ווי מען הייבט אן דאס דאוועגען יעדן טאג מיטן דערמאנען די עקידה און כסדר ביים דאוועגען דערמאנט מען די זכותים פון די אבות הקדושים. בפרט ראש השנה און יום כיפור ווען מען האלט אין איין זאגן "זכור ברית אבות". דאס איז זיכער איינע פון די שטארקסטע יסודות אין 'אמונה' און אין 'עבודת התפילה' – אז א מענטש זאל גלייבן אינעם גרויסן 'זכות' וואס מיר האבן גע'ירש'נט פון די אבות הקדושים. און דאס איז נישט סתם א חסיד'ישער ענין, נאר א יסוד און עיקר אין אונזער הייליגע אמונה וואס מיר האבן געהערט ביים בארג סיני ביי די עשרת הדברות; ווי עס שטייט: **"ועושה חסד לאלפים"** – דער אויבערשטער געדענקט די גוטע מעשים אויף צוויי טויזנט דורות. יעדער איד היינט איז נאך אין די צוויי טויזנט דורות פון אברהם יצחק און יעקב, ווייל עס זענען נאכנישט אפילו אריבערגעגאנגען קיין צוויי הונדערט דורות זינט דעמאלט.

צדיקים האבן נישט מקרב געווען קיין 'מיוחסים'

פון צווייטן זייט: עס איז באקאנט די מעשה פונעם הייליגן רבי ר' אלימלך זי"ע, וואס ער האט נישט געוואלט אננעמען דעם ראפשיצער רב זי"ע אלס א חבר אין דער חבורה, ווייל ער איז געווען א 'יחסן', און דער רבי ר' אלימלך האט אים געזאגט: "וואס זוכסטו דא? דא זיצן בלויז פשוטע אידן! אבער דו קומסט זיך אן מיט 'זכות אבות', מיר דארפן דיר נישט האבן אין אונזער חבורה!". ביז ווען דער הייליגער ראפשיצער האט געווינט מיט הייסע טרערן און געשריגן צון רבי'ן ר' אלימלך: "וואס בין איך שולדיג אז מיין טאטע איז געווען א הייליגער איד?". און ערשט דעמאלט האט אים רבי ר' אלימלך אנגענומען. לכאורה וואלט דער ראפשיצער רב זיך געדארפט נעמען שרייען און מאכן א מחאה: "וויאזוי מעג מען מזלזל אין 'זכות אבות'? עס איז דאך קעגן די יסודות פון גאנץ תורה?". נאר ווייזט זיך אויס, אז דא איז פארהאן זייער א דינע שטריק, וואס נאך אלע ענינים פון זכות אבות – פאדערט זיך פון א מענטש צו צושטעלן אן עבודה פון 'שפלות', וואס דער מענטש זאל קומען און בעטן בלויז א 'מתנת חנם' אן קיין שום 'זכות אבות' נאר א ריינע 'תפילה לעני' – פון יעדן פלאץ און מצב וואו ער געפונט זיך, אן קיין שום תנאי און זכות. דארף מען פארשטיין דעם ריכטיגן דרך דערין.

יעקב האט שייכות מיט משה

דער בן איש חי שרייבט אויפן פסוק אין פרשת וישלח: "וַיֹּאמֶר לוֹ אֱלֹקִים שִׁמְךָ יַעֲקֹב לֹא יִקָּרֵא שִׁמְךָ עוֹד יַעֲקֹב כִּי אִם יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֶךָ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל": "ישראל' איז בגימטריא 'יעקב משה דוד', די אלע צדיקים זענען ממש מחובר איינס מיטן צווייטן". לאמיר אביסל זען דעם שייכות און קשר צווישן יעקב און משה רבינו.

מען זעט ביי ביידע פון זיי, אז זיי האבן זיך אפגעגעבן מיט 'חרון אף', 'שטיינער', 'פלעצער' און 'שטעקענעס'. יעקב אבינו איז ארויס פון באר שבע קיין **'חרן'** – א פלאץ פון **'חרון אף'**. אזוי אויך, נאך פערציג טעג קומט משה רבינו אראפ פון הימל – צו די אידישע קינדער, וואו עס איז געווען א שרעקליכער **'חרון אף'** אויפן חטא העגל.

ביידע האבן משיג געווען דעם אויבערשטן אויף א גילוי פון 'מקום'

נאכדעם וואס משה רבינו האט אויסגע'פועל'ט תשובה פאר גאנץ כלל ישראל, האט זיך דער אויבערשטער צו אים מתגלה געווען מיט די י"ג מידות של רחמים, און עס שטייט דארט אין פסוק: **"ויאמר ה' הנה מקום איתי ונצבת על הצור"** – דער אויבערשטער האט אים מגלה געווען זיין **'מקום'**. די זעלבע זאך איז געווען ביי יעקב, וען ער איז אויפגעשטאנען און געזאגט: **"אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי"**.

ביידע האבן באקומען דעם גילוי פון י"ג מדות של רחמים

אויך דער גילוי פון **י"ג מדות של רחמים** געפונט מען ביי יעקב אבינו, וואס ער האט געהאט דרייצן קינדער; די צוועלף זון שבטי י-ה, זענען אנטקעגן די צוועלף מידות הרחמים. די דרייצנטע מידה פון 'ונקה לא ינקה' – וועלכע איז א 'מדת הדין' – איז אנטקעגן 'דינה', און מיכה הנביא רופט אן אט די דרייצנטע מידה 'מימי קדם'. און דא ליגט א גרויסער סוד – געבויעט אויף די ווערטער פונעם היליגן רבי'ן פון לובלין וואס שטייט אין ספר דברי אמת - אז יעקב אבינו איז דוקא געגאנגען קיין 'ארץ בני קדם', ווייל ער איז דייקא אראפגעגאנגען צו א פלאץ פון 'חרון אף', כדי אריינצוברענגען אהין די דרייצן מידות הרחמים, בפרט די מדה פון 'מימי קדם', אז אפילו וען א מענטש געפינט זיך אין א מצב פון 'ונקה לא ינקה', ער האט נישט קיין שום זכות – קען ער נאכאלץ קומען און בעטן פונעם 'אוצר מתנת חנם' – כאטש ער איז נישט ווערד און ראוי, און עס וועט ווערן 'ונקה', ווייל דער אויבערשטער טוט 'חסד חינם'. און דערפאר האט ער אויפגעשטעלט די דרייצן קינדער – דייקא אינעם פלאץ פון 'חרן', 'חרון אף'.

יעקב אבינו האט געזאגט: **"כי במקלי עברתי את הירדן"** – מיט מיין שטעקן בין איך אריבער דעם ירדן; אזוי אויך ביי משה רבינו געפונט מען אז ער האט געהאט א שטעקן מיט וואס ער איז אריבער דעם ים סוף. דער שטעקן ווייזט אויף 'זכותים', אבער דער אויבערשטער וויל אז מען זאל ניצן דעם שטעקן צו מכניע זיין די רשעים, אבער נישט מיט דעם אויסצו'פועל'ן א ישועה. דערפאר, וען משה רבינו האט געשלאגן מיטן שטעקן אויפן שטיין – ביי דער מעשה פון מי מריבה – אנשטאט צו רעדן און בעטן א מתנת חינם, איז עס געווען א גרויסער פגם.

לשון ספר ל"מ

און אזוי שטייט אין ל"מ (סימן כ'), "וען א מענטש בעט פונעם אויבערשטן דארף ער בעטן א מתנת חינם מיט תחנונים, און ער זאל גארנישט רעכענען זיין אייגענעם זכות. און אפילו אויב עס איז נתעורר געווארן דער שטעקן פון זיין עבודה און זכותים, איז דער שטעקן נישט געאייגנט זיך צו גרויסן דערמיט, נאר צו מכניע זיין דערמיט דאס שלעכטס, אבער פארן אויבערשטן נוצט מען נישט קיין שטעקן, נאר מען שטייט ווי אן ארימאן און מען בעט מיט תחנונים - אן זיך אנהענגען אויף עפעס א זכות. און דאס איז געווען דער טעות פון משה רבינו וען דער אויבערשטער האט אים געזאגט: **"קח את המטה"** – נעם דעם שטעקן און פארזאמל די גאנצע עדה און רעד צום שטיין פאר זייערע אויגן. דער אויבערשטער האט אים טאקע געהייסן נעמען דעם שטעקן – די אלע מצוות און מעשים טובים וואס ער האט, און מיט דעם פארזאמלען די עדה, ווייל צווישן דעם עולם זענען דא רשעים און מען דארף נוצן דעם שטעקן פון 'זכותים' זיי צו מכניע זיין. אבער נאכדעם **"ודברת אל הסלע לעיניהם"** – "אין דיבור אלא נחת" – דעמאלט זאלסטו נישט נוצן דעם שטעקן, נאר דו זאלסט רעדן און אויסגיסן דיין הארץ ווי אן ארימאן צום 'סלע' – דער 'לב העליון', פארנט פון די אויגן פון די אידן, כדי אלע זאלן זען און זיך מקשר זיין מיט דער נשמה פון משה רבינו. משה רבינו האט אבער נישט אזוי געטון, נאר ער האט

דערמאנט די מצוות און מעשים טובים בשעת'ן מתפלל זיין; דאס הייסט ער האט געשלאגן דעם שטיין און זיך באנוצט מיטן שטעקן".

יעקב האט נישט גענוצט קיין שטעקן כלפי דעם רבוש"ע

וועג יעקב אבינו איז אריבער דעם ירדן בחוסר כל, האט ער פארשטאנען אז מען קומט נישט צום קעניג מיט קיין זכותים. דערפאר האט ער דעמאלט געזאגט פארן אויבערשטן: **"קטנתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית עם עבדך כי במקלי עברתי את הירדן הזה"** – דער 'מקל' איז זיינע מצוות און מעשים טובים. און דאס זאגט ער: "איך האב טאקע א שטעקן פון 'מצוות', אבער קיין קעגן דיר באשעפער האב איך גארנישט! איך האב נישט קיין חסדים און קיין אמת! איך קום דיר בעטן א מתנת חנם!". דאס איז די ריכטיגע צורה פון תפילה – צו קומען וויי אן 'עני ואביון'.

יעקב האט געלעבט חיי דחקות – נישט ווי א רבי'ש קינד

"ויותר יעקב לבדו" – יעקב אבינו איז צוריקגעגאנגען איבערן טייך צו נעמען די 'פכים קטנים', ביליגע קריגלעך וואס ער האט דארט איבערגעלאזט. לכאורה זעט דאס אויס ווי א שרעקליכע ארימקייט, אז א מענטש זאל זיך אפגעבן מיט אזעלכע קליינע כלים. א גרויסער יחסן און עובד ה', וואס ער האט אסאך אייגענע זכותים און א גרויסן 'זכות אבות' - דארף נישט לעבן מיט אזעלכע 'דקדוקי עניות' צוריקצוגיין פאר קליניגקייטן. אבער יעקב אבינו האט זיך א גאנצן צייט געפילט פארן אויבערשטן ווי אן עני ואביון אן קיין שום זכות; דערפאר האט ער געהאלטן פאר זייער חשוב יעדע קליניגקייט וואס ער האט באקומען פונעם אויבערשטן, זיענדיג אין דעם א 'חסד חינם'. יעדע תפילה וואס דער אויבערשטער האט אויסגעהערט איז אים געווען טייער. די ביליגע כלים זענען נישט געווען קיין ירושה אדער עפעס וואס ער האט באקומען צוליב א 'זכות', נאר דאס זענען געווען כלים וואס ער האט באקומען דורכן בעטן פונעם אויבערשטן, דערפאר זענען זיי אים געווען אזוי חשוב אז ער איז צוריקגעגאנגען דעם גאנצן ירדן זיי צו נעמען.

יעקב איז געווען ארומגענומען מיט א באנדע אונטערוועלטניקעס

"וַאֲבִיכֶן הַתֶּל בִּי וְהֶחֱלַף אֶת מַשְׂכֻּרְתִּי עֲשֶׂרֶת מֹנִים". יעקב אבינו איז דורכגעגאנגען אזעלכע שווערייקייטן זייענדיג ביי לבן הארמי וועלכער האט אים ארומגעדרייט מיט קרומע פאפעריין. עס איז קיינמאל נישט ארויסגעקומען פון לבן'ס מויל איין ווארט אמת. און ויפיל יעקב אבינו האט פרובירט זיך צו ראטעווען פון אים, אבער דאך האט ער געמוזט האבן שייכות צו אזא פינסטערע וועלט און אזעלכע אונטערוועלטניקעס – אפילו נאר בלויז כדי צו וויסן וויאזוי זיך צו היטן פון אים.

דער דיין שפירט ווי ער פארלירט זיין ריינקייט – פון הערן אזויפיל שקרים פון די בעלי דינים

משל למה הדבר דומה: א דיין וועלכער זיצט אין בית דין און האלט מיט שווערע דין תורות. ער זעט ווי מענטשן קומען מיט קרומע חכמות און ערמות, וויאזוי איינצושלינגען יענעם מיט רשעות און אכזריות. די אלע שטיקלעך פון גניבה וגזילה וואס ער האט געלערנט אין גמרא – וועלן פלוצלינג לעבעדיג פארנט פון זיינע אויגן! ער זעט ווי ראובן פאפט אויס שמעון, און דער דיין מוז אריינגיין אין דעם קאפ פונעם גנב צו פארשטיין זיינע קרומע טאקטיקן. דער דיין קומט אן צו א מצב וואס ער שרייעט צום אויבערשטן: "וואס פעלט מיר דאס אויס? מיין איידלקייט וועלט מיר צוקריצט! איך האב פארלוירן מיין תמימות – דורכן עוסק זיין מיט אזעלכע נידריגע זאכן!".

יעקב אבינו דרייט אלעס איבער צו 'שפלות' און 'חיות'

אזוי אויך יעקב אבינו איז געווען פארווארפן צוואנציג יאר ביי לבן וועלכער פאפט אים אויס נאכאמאל און נאכאמאל. און ער מוז זיך פארען מיט אלע ערמימיות'ן פון לבן. ער שפירט ווי ער האט נישט קיין פלאץ אין דער וועלט: ער איז ארויס פון באר שבע קיין חרן – פון א פלאץ פון ליכטיגקייט צו א פלאץ פון פינסטערניש. אבער דארט אין חרן שטייט יעקב אבינו און רעדט צום אויבערשטן מיט דער גרעסטער שפלות! יעקב איז ממש ווי דוד המלך – די נקודה פון 'מלכות' וואס 'לית ליה מגרמה כלום', זי האט גארנישט פון זיך

אליין, וואס דאס איז ממש דער שורש פון אלע דינים, 'ונקה לא ינקה'. אבער דא ווערט אלעס איבערגעדרייט צום גוטן, דורכדעם וואס עס ווערט נתגלה אז דער עיקר 'תחיית המתים' קומט דוקא פון דעם פלאץ פון 'שפלות', פון דעם ביין 'לוז', און דוקא די מלכות ווערט 'אשת חיל עטרת בעלה', און עס ווערט נתגלה די שכינה הקדושה – לאה און רחל – וועלכע ברענגען אראפ די דרייצן קינדער, די שלימות פון די י"ג מידות של רחמים פון 'ונקה'.

ג.

מוצב ארצה: שטיין מיט צוויי פוס אויף דער ערד – נישט אוועקפליען צו 'זכותים' און 'מוחין'

דער לימוד פון אונזער פרשה – מען קען אלעמאל בעטן און בעטן פון הארץ

פון אזא פרשה הייבט מען אן צו פארשטיין דעם עיקר יסוד פון תפילה: "מיין תפילה איז נישט געווענדן אין קיין שום זאך! איך קען קומען צום קעניג און בעטן מתנות חינם – אן קיין שום חשבון וויפיל זכותים איך האב, אדער חלילה פארקערט! איך קען אלעמאל דאוונען – נישט קיין חילוק וואס עס איז געווען פריער! אין יעדן פלאץ און אין יעדן מצב, קען איך קומען בעטן א מתנת חינם ווי אן ארימאן! און אפילו טאמער בין איך אין א געהויבענעם מצב און איך האב יא אסאך זכותים און זכות אבות – דארף איך אלעס לייגן אין דער זייט! כלפי דעם אויבערשטן האב איך גארנישט! און מיין עיקר תפילה איז נאר א געבעט פון הארץ, אז דער אויבערשטער זאל מיר געבן א מתנת חינם!".

אויב הייבט מען אן ווי אן ארימאן – קען מען שפעטער אנקומען צו 'מוחין' און 'דביקות'

די תפלה איז צוגעגליכן צו א **"סולם מוצב ארצה"** – א לייטער וועלכע איז אוועקגעשטעלט אויף דער ערד, דאס מיינט, דער מענטש שטייט מיט צוויי פוס אויף דער ערד אינעם פלאץ וואו ער איז! ער אנטלויפט נישט פון דעם ארציות וואו ער געפונט זיך! נאר פון דארטן רעדט ער צום אייבערשטן! און דערנאך, נאכדעם וואס ער קומט קלאפן אויפן טיר ווי אן ארימאן, אן אוועקפליען צו 'זכותים' און 'מוחין' – יעצט קען ער שוין אויך אריינברענגען דעם צווייטן חלק פון 'זכות אבות', וואס דאס איז בחינה פון **"וראשו מגיע השמימה"** – ער גייט אריין אין דער תפלה טיפער און טיפער, ביז ער קומט אן צו א דערהויבנקייט צום אייבערשטן! דארט מעג ער שוין מעורר זיין 'זכות אבות'; פונקט ווי משה רבינו האט דערמאנט זכות אבות: **"זכור לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך"**. אבער זיין עיקר געבעט האט זיך אנגעהויבן מיט די י"ג מידות של רחמים, אז 'ונקה' – דער אייבערשטער זאל מוחל זיין פאר אידישע קינדער מיט א מתנת חינם, אפילו אויב עס איז 'לא ינקה' – א מצב וואס עס קומט זיך נישט קיין מחילה וסליחה. און דערפאר איז דער לייטער העכער 'לוז' – דאס פלאץ פון 'תחיית המתים', וואו פון **'מת'** ווערט **'חי'**, פון **'יעקב'** – לשון 'עקב', דער פירשט פון פוס, דאס נידריגסטע פלאץ פונעם מענטש, וואו די הויט איז פארטריקנט און מען שפירט כמעט גארנישט, און דארט וויל דער נחש בייסן דעם מענטש, ווי עס שטייט "נחש עלי דרך", דאס פלאץ פון מיתה – ווערט **'ישראל'** – "לי ראש", דער קאפ פונעם מענטש, דער העכסטער פלאץ אינעם מענטש, וואס דאס איז חיים נצחיים, "דוד מלך ישראל חי וקיים".

אויב הייבט מען אן ווי א 'מיוחס' – קומט מען קיינמאל נישט אן אין ערגעץ

אט דאס האט דער רבי ר' אלימלך געזאגט פארן ראפשיצער רב: 'זכות אבות' איז טאקע גאר גאר גרויס, אבער כדי צו באקומען דעם 'אור הצדיקים' קען מען נישט קומען ווי א שיינער אידי! מען מוז קומען מיט א שפלות! מען מוז קומען ווי אן ארימאן וואס האט גארנישט גארנישט! וויל

אויב האסטו נאך 'עפעס' – קענסטו נישט ריכטיג דערהערן און פארדייען די רחמים און חסדים פונעם אויבערשטן!

דער פוקס מאכט זיי אלע ווייטן צום לייב

א טריט טיפער: עס ווערט געברענגט א משל פונעם הייליגן בעל שם טוב (ספר בעש"ט על התורה, ראש השנה ויום כיפור, אות ל') וואס ער האט געזאגט פארן בעל תוקע און די בעלי תפילה וואס האבן געדאוונט ראש השנה און יום כיפור: אמאל האבן די חיות אין וואלד מורד געווען אינעם לייב, דער מלך החיות. דער לייב האט זיך שטארק אויפגערעגט און געקאכט פון צארן. די חיות האבן געזוכט עצות און תחבולות וויאזוי מען קען איבערבעטן דעם קעניג ער זאל זיי נישט צורייסן אויף שטיקער. איז אויפגעשטאנען דער קלוגער פוקס, דער קלוגסטער פון אלע חיות, און געזאגט: "קומט מיט מיר צום קעניג. איך ווייס דריי הונדערט משלים, גאר שיינע משלים וואס בארואיגן דאס הארץ, אפשר וועל איך קענען מפייס זיין דעם קעניג מיט דעם". זענען זיי אלע געגאנגען מיט אים. בשעת זיי זענען געגאנגען, ווען זיי זענען נאך געשטאנען ווייט פונעם חצר המלך, האט זיך דער פוקס אנגערופן: "טייערע ברידער, עס זאל אייך נישט פארדריסן, מיין עצה איז געווען צו מפייס זיין דעם קעניג דורך שיינע משלים, אבער איך האב יעצט פארגעסן א חלק דערפון. לאמיר האפן אז דער קעניג וועט זיך בארואיגן פון די איבריגע משלים וואס איך געדענק נאך". ווען זיי זענען אנגעקומען צום חצר המלך, האט דער פוקס זיך אנגערופן צו זיי: "איך האב אלעס פארגעסן! אבער לאמיר נאכאלץ אריינגיין, אפשר וועט דער קעניג רחמנות האבן און אויסהערן אונזער געשריי, ווייל וואס דען קענען מיר טון – אויסער פון שרייען צום קעניג?" ווי נאר זיי האבן געהערט זיינע ווערטער, זענען זיי אלע אריין צום קעניג און זיך געווארפן אויף דער ערד. דער פוקס האט זיך אנגערופן: "אדוננו המלך, יהיו נא אמרינו לרצון לפניך. זאלסט וויסן אז מיר האבן זיך שטארק געשעמט אויפצוהייבן אונזער פנים צו דיר, נאר וויבאלד איך ווייס אז דו האסט ליב משלים ומליצות וואס ציען דאס הארץ, דערפאר האב איך געברענגט אהער אלע חיות. איך האב זיי געזאגט אז איך האב אסאך משלים פארן קעניג וואס וועלן אים געבן הנאה און בארואיגן. אבער וואס זאל איך טון אז אלעס איז מיר פארגעסן געווארן? אט זענען מיר אלע אין דיינע הענט 'כחומר ביד היוצר' – דו קענסט אונז הרגענען אדער לאזן לעבן. מיר בעטן דיר בתחנונים אז דו זאלסט אויפוועקן דיין רחמנות אויף אונז, און אונז נישט הרג'ענען!". ווען דער קעניג האט געהערט זייער געשריי און צובראכן הארץ, איז ער באווילigט געווארן און זיי מוחל געווען.

אלע הכנות צום דאוונען איז נאר ביז מען הייבט אן שמונה עשרה

דער נמשל איז פארשטענדליך: וועו א מענטש קומט רעדן צום מלך מלכי המלכים, גרייט ער זיך צו צום דאוונען און ער האט אין זיין קאפ 'דריי הונדערט משלים'. דאס מיינט, ער וויסט פונקטליך וואס ער וועט בעטן און וויאזוי ער וועט ארויפגיין פון איין עולם צום צווייטן, און פון איין מדריגה צו דער צווייטער; ער וועט זאגן 'פסוקי דזמרה' מיט א דערהויבנקייט און אפשניידן אלע שלעכטע צווייגן, דערנאך וועט ער זאגן 'ברכות קריאת שמע' און זיך משתתף זיין מיט דער שירה פון די מלאכים. אבער וועו ער קומט אן צו דער תפילה, צו שמונה עשרה, וועו ער גייט שוין אריין ממש אינעם היכל המלך, דאן פארגעסט ער אלעס. ער שפירט ממש ווי זיינע ליפן זענען פארקנאקט און פארמאכט, ער האט נישט וואס צו זאגן. ער קומט מיט אזא הרגשה פון ארעמקייט, אז אויב דער אייבערשטער וועט אים נישט עפענען די ליפן, וועט ער גארנישט קענען בעטן. און ער בעט פונעם אייבערשטן: **"ה' שפתי תפתח"** – מאך אויף מיין מויל איך זאל קענען רעדן צו דיר!". און באלד דערנאך הייבט ער אן: **"אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב"**, נישט אזוי ווייט אז ער קומט בעטן מיט 'זכות אבות', נאר ער קומט בעטן מיט 'דרכי אבות' – פונקט ווי זיי האבן מתפלל געווען אן קיין שום זכותים און אלעמאל געבעטן א מתנת חינם פונעם פלאץ וואו זיי געפונען זיך, אזוי אויך בעט איך יעצט!

אין תפלה בין איך גארנישט וויניגער ווי די אבות – איך בין נאר מער שפל פון זיי

נאך טיפער: "וועז די אבות וואלטן וועז דערמאנט זייערע אייגענע זכותים - וואלט איך נישט געהאט קיין שום רעכט צו קומען דאוועננן, ווייל ווער בין איך דען צו צוקומען צו די זכותים פון די הייליגע אבות? אבער אין דער רגע וואס איך דאוועז מיט 'דרכי אבות', אז פונקט ווי זיי האבן מתפלל געווען אן קיין זכות, אזוי קען איך אויך מתפלל זיין אן קיין זכות, אויב אזוי, בין איך גארנישט וויניגער ווי די אבות הקדושים! וויייל קיינער קען נישט זאגן אז די אבות זענען געווען מער 'ליידיג' און 'ארים' פון מיר. און אויב אזוי, פונקט ווי דו האסט צוגעהערט זייער תפילה וועז זיי האבן געבעטן א 'מתנת חינם', אזוי אויך הער צו צו מיין תפילה".

'זכות אבות' – זייער כח השפלות צו קומען ווי אן 'עני בפתח'

מיט דעם פארשטייט מען נאך בעסער די תשובה אויף די שאלה וואס מיר האבן אנגעהויבן, וויאזוי מען איז מיישב דאס וואס מען דערמאנט יא זכות אבות. אבער יעצט פארשטייט מען, אז דאס איז געבויעט אויף די ווערטער פון חז"ל: **"חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי"** – א מענטש דארף זאגן, וועז ווען מיינע מעשים אנקומען צו די מעשים פון מיינע עלטערן. וואס זענען די מעשים פון די אבות? דאס וואס זיי האבן גארנישט געבעטן מצד זייערע אייגענע זכותים, נאר אלעמאל געבעטן 'רחמי שמים' און 'מתנת חנם'. און כדי א איד זאל אויך האבן דעם דאזיגן כח פון שפלות – דערמאנט ער די אבות און ער איז זיך מדבק אין זייער קדושה, כדי אז ער זאל אויך קומען בעטן דעם אויבערשטן בלויז א 'מתנת חנם'.

יעקב אבינו האט אויך געזוצט אט דעם סארט 'זכות אבות'

און דאס זאגט דער מדרש, אז יעקב אבינו האט געזאגט: **"אשא עיני אל ההרים – אל ההורים"** – נישט אז ער האט מתפלל געווען אין זכות פון די 'הורים', פארקערט, ער פירט אויס: **"מאין יבא עזרי"** – איך האב נישט קיין שום זכות! נאר פשט איז: יעקב אבינו האט אויפגעהויבן זיינע אויגן צו זיינע עלטערן און באקומען פון זיי דעם כח צו דאווענען אפילו אן קיין 'זכות אבות'. פונקט ווי אברהם אבינו - האט אודאי נישט געהאט קיין שום 'זכות אבות', זיינע עלטערן זענען דאך אלע געווען רשעים. און אפילו יצחק אבינו, האט אויך נישט מתפלל געווען מיט קיין שום 'זכות אבות', נאר בזכות 'רבקה' – וואס זי איז די שכינה הקדושה; ווי מיר האבן שוין מאריך געווען דערין פארגאנגענע וואך (שיחה ג' תולדות תש"פ) אויפן פסוק "ויעתר יצחק לה' לנוכח אשתו". אזוי אויך האט יעצט יעקב אבינו אויפגעהויבן זיינע אויגן צו זיינע עלטערן, און זיך אויסגעלערנט פון זיי, צו שרייען צום אויבערשטן – אן קיין זכות אבות און אויך נישט מיט זיין אייגענעם זכות, נאר בלויז 'כעני בפתח'.

***

די אלע נקודות וואס מען האט געזעדט זענען גאר פנימיות'דיגע און איידעלע נקודות, עס איז "דברים העומדים ברומו של עולם ובני אדם מזלזלים בהם" – זאכן וואס זענען גאר הויך, אבער מענטשן זענען מזלזל אין דעם. נישט חס ושלום אז מען איז מזלזל אין תפילה, נאר דער מענטש אליין שפירט זיך אזוי 'מזולזל' ביי זיך, אזוי פארשעמט און דערנידערט, אז ער גלייבט נישט אין דעם כח פון זיין תפילה, און אין דעם כח פון קומען בעטן פונעם אויבערשטן א מתנת חינם. דער מענטש שפירט, אז ווען מען רעדט פון די תפילה פון די אבות הקדושים, זענען דאס זאכן וואס ער הייבט נישט אן צו האבן א שייכות מיט דעם, און צוליב דעם וואס ער שפירט זיך אזוי ווייט, ווערט ער מזולזל אין דעם און גלייבט נישט אין זיין אייגענע תפילה. אבער די צדיקים קומען און שיינען אריין אין אונז די אמונה, אז מען זאל גיין אין דעם וועג פון די אבות הקדושים און רעדן צום אויבערשטן מיט א שפלות אין דעם פלאץ פון מתנת חינם.

מען בעט זיך ביים אויבערשטן, מיר זאלן זוכה זיין צו די ליכטיגקייט פון צדיקים, וואס שיינען אריין אין אונז די עבודה פון רעדן צום אויבערשטן אזוי ווי מען רעדט צו א חבר, "כדבר איש לרעהו", מיט אזא פשטות אין דעם פלאץ וואו מען שטייט. איין טאג איז מען אויסגעמוטשעט, און אן אנדערן טאג איז מען פריש. וויייל עס איז נישטא קיין שום

חילוק צווישן איין טאג און דעם צווייטן – נאר טאמער א מענטש קומט בעטן אויף זיינע זכותים און זכות אבות, דעמאלט איז דא א נפקא מינה צי ער איז אין 'גדלות' צי נישט, אבער וועו מען קומט ווי אן ארימאן וואס האט גארנישט, איז נישט קיין חילוק וויאזוי מען קומט, וויאזוי מען שפירט זיך אדער וועלכע דיבורים מען נוצט, נאר מען רעדט אלעס אויס צום אויבערשטן פונעם פלאץ וואו מען שטייט. אזוי ווי יעקב אבינו וואס האט מתפלל געווען און זיך געבעטן אין די שטוב פון לבן הארמי, אינעם פלאץ פון חרון אף, "ארצה בני קדם" – דאס פלאץ פון די גרעסטע קליפות. עס איז דארט געווען אזא פעסטונג פון טומאה, אז יעקב אבינו האט נישט געקענט ארויסגיין פון דארט ביז דער אויבערשטער האט אים ארויסגענומען. דארט האט ער געזינגען 'שיר המעלות' צום אויבערשטן - פונעם פלאץ וואו ער געפונט זיך.

מען בעט זיך ביים אויבערשטן "ויהי נא אמרינו לרצון", מען זאל זוכה זיין צום אורו של משיח, רעדן צום אויבערשטן, ער זאל אונז עפענען דאס הארץ מיר זאלן קענען רעדן צו אים מיט א 'לב בשר'; ווי אויבנדערמאנט וועגן די 'מי מריבה', מען דארף רעדן צום שטיין – דאס מיינט דאס הארץ פון שטיין – רעדן און זיך אויסגיסן דאס הארץ צום אויבערשטן מיט דיבורים און נישט מיט קיין שטעקן. מען בעט זיך ביים אויבערשטן: עפן אויף אונזער הארץ אז מיר זאלן פארשטיין אין די צייט וואס מיר שטעלן זיך דאוועננען פאר דיר, צו קומען מיט אזא פשטות פונעם פלאץ וואו מיר געפונען זיך, און גלייבן אז דו הערסט אונז אויס בחינם, אן קיין שום זכות און אן קיין שום תנאי.

דער אויבערשטער זאל העלפן מיר זאלן זוכה זיין עס זאל שיינען ביי יעדן איד דער כח פון בית המקדש, וואס דאס איז דער פלאץ פון 'השראת השכינה', קודש הקדשים, וואס דארט שיינט די עבודה פון יעקב אבינו און דוד המלך, דער כח פון 'תפלה לעני', און מיר זאלן זוכה זיין בקרוב צום התגלות פון 'עני ורוכב על החמור' במהרה בימינו, אמן.